کیه‌و

حکایه.

(یازلغان ۱۷ ـ ایون، ۵ ایول ۱۹۱۱ یل. استانبول، قندیللی.)

کتبخانهٔ شخصی
رستم سعید اوغلی عمران
(u.u8686@gmail.com)

برنجی طبعی.

اثرنك تكرار باصدرو وترجمه حقلری محررینه مخصوصدر.

طینی طوارورغه دیب قارشی چقغان اوغلینه ده ، صادق آبزی:

— ایسه‌ن طوردگزه‌ی، اوغلم؟ خدمتچی طرماغه کیتدیه‌ی؟ ـ دیب انده‌شدی. قاینا‌ب طورا طورغان صاماؤارغه اورون حاضرله‌رگه قوشوب، قارتینه قومغان کوته‌روب قارشی چقغان مرفوعه آبصطاینك: «ایسه‌ن قایتدگمی، قارت؟ صاتولر یاخشی بولدیه‌ی؟» دیو وینه‌ده، «الله‌غه شکر» دیب، کوگللەنوب جواب بیردی. ایشك توبینه چغوب: «ئه‌تی، میگا زیه‌کلر آلوب قایتدگه‌ی؟» دیگان قزینه، اول، طاغی یومشاغراق طاووش بله‌ن:

— قایتدم، قزم، قایتدم ـ دیدی. اوزی اوزون غنه ایتدروب قزینی کوزی بله‌ن سورگانینك صوگنده، اویی‌نك اوچینی بترگان کبی ایتدروب، طاغی:

— قایتدم، قزم، قایتدم. آللی گوللیلر ینی آلوب قایتدم ـ دیدی. چای یانده‌ده، صادق آبزی، بیك یومشاق قیلنوب، یومشاق سوزلر سویله‌ب اوطوردی. چایدن صوك طهارتکه صو صوراغانده‌ده:

— کیلون، به‌بکه‌م، صووك بارمی؟ ـ دیب انده‌شدی. اوغلینه‌ده یومشاق غنه ایتدروب اندر طاباغینك یارلماغانمی ایکانینی

باروب قارارغه قوشدی. اوغلی اندرده‌غی بلطرغی زور كيبه‌ننی صوغارغه اویلی طورغاندر ئلی دیب توشنوب:

— ئلی بر آز كوته‌رگه كیره‌ك. ایكی صوفا آراسنده آقچه‌غه صاتسالك‌ده بهاسی قیمات بولا، بور چقه اوله‌شسه‌ك‌ده كشینك‌اوزوك چاغی بولا!ـ دیدی. لكن صادق آبزی آنك‌سوزینی ایشتمه‌گان كبی:

— باش كون بوكون، طهارتك بولسه، بابا كاده قرآن اوقوب قایت ـ دیب، سوزینی بتردی. اوغلی چغوب كیتكاچده اوزی:

— قارچق، مین یوغاری اوچقه منوب توشیم ئلی. شول بوره‌نه‌لر طوزلوب یاتالر. احمدی اوغلانلری اشسز بولسه مونچه صالدروب طاشلیم، دیم. بلمه‌سسك، ساجده‌ده یتكان، تقدیری بولسه بیروبده قویارمز. قارا مونچه بله‌ن كیه‌و، قدا صیلاماسسك ایندی ـ دیدی.

مرفوعه آبصطای، صادق آبزینك بتون قیلنمشنده ئلله نیندی یات بر حركت كورگانگه:

— ئلله، قارت، بربریلی خبر ایشتدكمی؟ ـ دیدی. قارت كیته‌رگه دیب آشقغان كبی بولسه‌ده، سوءاللی ایتدروب بولمه‌گه قارادی. مرفوعه آبصطای: «یوق، یوق، جیكگاسی یانده، طقماچ كیسه» دیگاچ،

— توبه‌ن آولنك شرفی آبزی بله‌ن چایگه كردك. بله‌مسك بزنك آولنك فخریلرنك اسماسینك ایرینك آتاسی بله‌ن بر طوغان، بلطر صدری‌لرغه كیلگان ایدی؟ فامالی طون كییوب یوری؟ شول سویله‌ب طوردی: «ایسكی موذن‌نك اوغلینه طامغا جیدق؛ حاضر امتحانغه كیتدی. بیك یاخشی بیكه‌چ كیره‌ك ایدی. اوزمزنك آولده‌قزلر بولسه‌ده ئلی بزنك خاتونلر: چه‌وكه ولی قزینی، كه‌كری

شاكرسكلىسينى نيچك استاذبيكه ايتوب آشمنك تورينه اوطورتيم، ديلر. موءذن اوزيده شول فكرده. «مين ئلى، صادق آبزى، اچمدن گنه اويلاب، سينك بلەن سو بلەشيم ديگان ايدم. مؤذن نك آناسينه باشقه بر انيسى گنه. مينمى، مينم قارچقمى، جمعه اوقوغاچ چاى اچەرگه گنه باروب كيلسەك، كوتلەه گان قوناق قايدن كيلدى ديب ايسكز كيتمەسون ديم گنه» ديدى. شونك بلەن ئليگه بتسەده كورشكانده طاغى شونى آكلاتدى. مين ده: «بز سزنك كبى قدرلى قوناقنى بيك ياراتامز» ديدم. كوله كوله آيرلشدق. جيناغراق طورورغه كيرەك، قارچق. مين «آلاى بولاى قوناق توشم بولسه» ديب، اونينى طوزينى آلوب قايتدم ـ ديدى. مرفوعه آبصطاى، اچندن صولاب:

— الله خيرلى قيلسون. كشى اوچون اوسدرگان بالا، بر كشيگه كيتمى حالى يوق ايندى ـ ديدى ده اوزى اچندن: «يوقغه اوچنچى كون ايكى پارطوزلى قازنى صفا خاتونينه صاتدم. يەورقەمغنه يتسه يارار ايدى. جاى اوتوب كيته، جهاز ديه ديه يەورقەده جيا آلمادم» ديب اويلادى. آنك كوكلينه اوغلينك طويى كيلوب توشدى: «ايو، طوى بارسى بر. لكن قز آلغانده قوقرايوب قداغى بولوب تورده اوطراسك؛ قداغى قداچالرنك آشلرينى بيك ياخشى بولغان ديب، ياراتماغاننى كورسەتوب طورا طورغان توسلى ماقتيسك. بونده آياق اوستنده سين، تور باشنده باشقەلر. طاغى، ملا مؤذن بلەن قدا بولشقاچ باشقەچه: شربتى، قاتلاماسى غنه يتمى، قاق تش ده كيرەك! كيەوگه بولەك بر قاق تش، مجلسكه بر، كيەو بلەن قزغه بر. مجلسكه ديگانى آلتمش يەورقەدن، كيەوگه ديگانى قرق ايللى دن كيم بواماسقه كيرەك؛ بلكه اول، آنده قاق تش آشارغه دوست ايشينى جيار. قز فاتينه ديگانى اوطوز

يەورقە! « خدمتچينك ايكى كوزى، كيلوننك بر كوزى صوفر» ديلر. درست! يەورقەلرمنى قارغادن آشاتوب بتردى؛ ئللە نيچە طاووغمنى اوياسندن بيزدردى » ديدى. اول فكر بتەدى، بيرنەلر خاطرينە كيلدى: «قاين آناسى بار، دى. ملا موٴذن بلەن قاتشقاچ آڭار كشمير كولمەك كيرەك ايندى. طاغى قداچالرى فلانلرى باردر ايندى. آنلرينەدە ايچماسام صاتين كولمەك، ياولقلرده يفەك كيرەك. باش قداغە طاغى نمازلق آز. باش قداغيغە طاغى توب قداغى بلەن بر اوچدن بولمى يارامى » ديدى.

شول اويلارنى صوزا صوزا، بيرنەلرنڭ توسلرينى، قيمتلرينى اويلى اويلى بازغە توشدى. آندەغى قايماقلر، مايلرنى، طوزلى ايت، طوزلى قازلرنى كوزدن كيچردى. طاغى ايكى طوزلى قازنى يوقغە صاتووى اوچون اوكنوب، خدمتچيلرگە ايرتەگى سوتنى بيرمەسكە اويلاب، اويگە كردى. اوينى جيدى، جيشدردى. مجلسنى قايا ياصاونى اويلارغە طوتوندى: «سەكينى چغارساق، تورگە ملالر، ايشك توبينە ايل قارتلرى، بولمەدە نكاح طڭلارغەقداغى، قداچالر؛ باشقە طابنلر كلەتكە! بەلشلرگە طابالر يتەرلك بولماسەدە، طويدە كورشى ــ قلاندن آلوده عيب توگل. برنچى مجلسكە ايكى بەلش بيرورگە كيرەك. ملالرگە قاتشقاچ، ملا ئەبيسى بولغاچ، آخريسى ملالرچە بولورغە كيرەك! آشدن صوڭ ملا خاتونى كبى ايتدروب يمش صووى ياصارغە كيرەك. قدا، قداغيلرغە صومصالرنى آق اوندن اشلەرگە كيرەك. بر تورلى طابا آشى غنە بيك پراصتوى بولا، قيمافدە قابارتاسڭ. لكن، ئلى شول، طاغى كيلون اوڭماغان! جانسكنى طندروب طابا آشلرينى رەتلى بلمى. بلطر قارت ملالردە ايرتەگى چايدە آشاغان كبى واق پەرەمەچ ياصاساڭ، آنى سركە بلەن بيرسەڭ

شه‌ب بولور ايدى‌ده... ئليگى كيلون! قازنى بوزماساق‌ده ايتنى طوراب چغاروڕغه كيره‌ك. ملا موٴذن بله‌ن قاتشقاچ موژيك توسلى ذاتسز بولورغه پارامى. كييم صالم، الحمدلله: قداغى بله‌ن آشقه چقغانده بيكه‌چ وقتده‌غى جون كوله‌كنى كيه‌رمن، اويده قارشى آلغانده كيلوننك بيرنه‌سينى. ذاتسز راق ايندى‌ده، آنلر شول ملا موٴذن بله‌ن قاتشوب عمر اوتكه‌رمه‌گان. آش صو اوچون كيلون سولگى صالفيتينى طوتار. آنى نى اوچون آلغانلر! ذاتسزنك كيه‌و ملاغه يوز سورته‌رلك سولگيسى‌ده بوقدر ايندى. نكاح مجلسى كوننى ايكى تكه صويارمز؛ ايرلر مجلسينه آزراق طوزلى ايت‌ده قوشوب بيرورگه يارى. ايت آز قالوب كيتسه خاتونلر مجلسينه برەر طوتورغان طاووق‌ده بيرورمز. داى يته‌رلك ايكان ئلى. ملا كيه‌و، بلكه، طوق ماينى ياراتمى طورغاندر، آڭار قيماق، صو مصانى صارى مايدن پشرورمز. بويل قاتق سوت الحمدلله. مونه ملالرده‌غى كبى قاتورغان قورت ياصاساق ايدى. آبصطايدن باروب صوراشيم: «آبصطاى، توبه‌ن آولنق موٴذنينه قزمزنى صورادىلر؛ حضرت بيك دعأ قيلسون، مونه شول صدقه‌غه طولى نيت چقسون، اوزگ‌ده دعأده بول، سبق قزق ايدى!» ديه‌رمن‌ده آبصطايغه اوچ تين صدقه بيروب قورتنى نيچك ياصاونى اويره‌نورمن. كيلوندەش، ملالرده‌غى كبى قورتنى كوروب، ايسى كيتسون. خير، اول آنق قدرينى بله‌منى؟ اول ذاتسز بيت؛ به‌ره‌نگى آشاب عمرينى اوتكه‌رگان. ملا موٴذن بله‌ن آلش بيرش اينكان‌منى؟ مونه قارا ايندى اويى نيندى! كيلون ديسه‌ك كيلون. قاين آتاسينق اويينى نيچك جيشدرا. قوناق فلان كيلوب توشسه سولگى، طاستمالى نى توسلى؟ اوزگه تيك بيردن قز آلماغاچ شولاى بولا شول ايندى! علاءالدينم يوده‌تدى،

بوق ايسه بزگه، الحمد لله، شهردن‌ده بير وچيلر بار ايدى. طوقتا بوڭار فاراب طوروركه يارامامس؛ ايچه‌اسام‌آق اوندن بر آز كومه‌چ قابارتوب قوييم؛ اوچ دورت يمورقه‌دن‌غنه بولسه‌ده قوش تلى، يوقا پشروب آليم!»

«قزم، قزم! ساجده، ساجده!» ديب، قزينى‌چافر ورغه طوتوندى. قزى كرگاچ بيك يومشاق ايتدروب گنه قزينى كوزدن كيچردى. آڭار قزى، شول، اون سيكز گه قدر قدرله‌ب اوسدرگان قزى قزغانچ، آيانچ كبى طويولدى. مرفوعه آبصطاينڭ كوزينه ياشى كيلوب طغلدى؛ لكن كوڭلينه موٴذنگه صورالووى كيلوب توشكاچ، آنڭ اختيارسز آوزى يلمايدى. آنڭ كوڭلينى شادلق طوتوردى. اول، طاغى يومشاق‌غنه ايتدروب:

— جيڭگه‌ڭنڭ قولى باشى قاتوب بتكاندر، آش-صو يانينه كيتر ورلك‌ده توگل؛ بيگره‌ك لقردق. مونه‌اوچ دورت يمورقه غه غنه قوش تلى پشرمه‌كچى بولام. قولڭنى يووب‌غنه قامر ئه‌وه‌له ئلى؛ ملالرغه قوناق توشم بولاسى ايمش، چايگه فلانگه آلوب كرلسه بر نرسه يوق ـ ديدى. ساجده، پوچته بولاوچى آطلرينڭ‌ڭغراوى قدر زور چولپيسينى چالتراتوب، ايسلى صابون بله‌ن قول يوارغه چغوب كيتدى.

مرفوعه آبصطاى طاغى: «مونه الله تعالى بختينى بيرسه موٴذن خاتونى بولور؛ ايل بويندە قدر، حرمت كوروب يورور. الله تعالى سلامتلك بيرسه بالاسى چاغاسى بولور، شاكردى مدرسه گه كيتوب اوقور. بويلده ايندى ملا اوغلى ديب طورميلر، موٴذن اوغلينى‌ده ملا ياصيلر. آناسى آناسينه دعأقيلور. بو موڑيك خلقينڭ ذاتسزلغندن يوده‌دم ايندى. ئلى بيت كيلونده‌شم باى خاتونى بولغان بواوب

هوالانغان بولا. بر كون ملالر مجلسينه، بيت، آشقه قاتق قاتوب چغارغان! مرحوم قاين آنام يارانمى ايدى؛ بلمه‌ينچه توگل شول! ــ ديدى.

اوى آرتندن اوى كيتدى. قوش تلى پشدى، اوى جيشدرلدى.

كتولر چقغانچه خدمتچيلر بله‌ن اورمانغه كيتكان علاو بتون يورتنى بالطا شاقلداووى، پچتى چڑلاووى بله‌ن طولغان طابدى. اول اوزينك بلطر كۆزسويه سويه كيسكان بوره‌نه‌لرينك، تكرمه‌ن ياصارغه ديب جيوب قويغان يوكه‌لرينك‌قايسيسى كيسلوب طاشلانغانينى، قايسيسى بالطاچينك رحيمسز بالطاسى آستنده جلاب ياتقانينى كوردى. اوزينك تكرمه‌ن ياصارغه ديب اوچ دورت يل جيبلغان طورى، تۆز آغاچلرينه قارشى آنك كوكلنده قزغانو حسى اويانددى. اوزينك ئلله نيچه يلدن بيرلى اويلاب كيلگان تكرمه‌ن صالو پلانينى بولدرورغه وقت يتكاچ گنه بوزولرى اوچون اچى پوشدى، آچووى كيلدى. قارشى چقغان خاتونينه‌قارشى: «صاماۋار، صاماۋار، تيز ره‌ك!» ــ ديب قچقردى. خاتونى:

— ئلله مينم دورت قولم بارمى؟ الگه‌رى اوستالرنى آشاتدم، آنك آرتندن ايگون صوغو چيلرى اولگوردى؛ ايندى‌سين قچقراسك‌ــ ديدى. علاونك كوكلينه خاتونينك حقلى ايكانلكى فكرى كيلسه‌ده، اول، ايرلك ايتوب:

— لغردامما! تيز بول! ــ ديب، طاغى قچقروب قويدى.

«ايگون صوغو چيلر» ديگان‌سوز طاغى آنك ايسينى كيته‌ردى: «بونلر نيشله گانلر؟! تكرمه‌ن ياصارغه ديب حاضرله‌گان بتون

بوره‌نه‌لرنی كيسوب بتروب مونچه بورانالر! فخری مالايلرينك شول تكرمه‌ندن گنه اون ايكی جانلی جماعتنی تربيه قيلوب طور-غانلرينی بلميلر. يل‌ده بۇرای تشندن گنه تكرمه‌نچيگه قابچق قابچق اون قالدرغانينی سيزميلر ديب بلورسك! طاغی شونك اوستينه ايگون صوقدرالر. نرسه گه كيره‌ك؟ ئلله آشارغه اچه‌رگه بتديمی؟! بره‌ر آی اوتوب كيتسه ايكی صوقا آراسنده، بيت، صوغار ايدك ده، ايكی آی كوتكان اوچون بر پودقه ايكی پود آلور ايدك» ديدی.

شول يه‌مسز اويلار بله‌ن، اول، اوستدن اوستدن گنه يوونوب اويگه كردی. چای يانينه اوطورغاچ «نی حال اوغلم، اورمان‌نيشلی؟» ديب‌چقفان آتاسينه‌قارشی، خورلانغان‌طاووش بله‌ن:

— سزگه كيره‌گی بارمنی؟ مينم اوچ يل تكرمه‌نگه ديب جيغان بوره‌نه‌لرمنی كيسدرتوب ئه‌ره‌م ايتوب ارغتقانسز. اول بورانك نرسه گه كيره‌گی بار؟ — ديدی. مرفوعه آبصطای:

— آلای سويله‌مه، اوغلم. مونه سينی اويله‌ندردك. خاتونكدن اوكماساك بزگه اوپكه‌له‌مه، (شول‌سوزنی ئه‌يتكانده بولمه‌ده صاماۋار اوره طورغان كيلوننك زور چولپيلری، پروتيست ياصاغان كبی، شالتراب قويديلر.) اوزكگه اوپكه‌له. مونه قزمزده يتكان؛ بلمه‌سسك، يازمش بولسه... — ديدی‌ده، بيك زور معنی‌لی سوز ئه‌يتكان كبی، شول سوزنك ئيندی زور تأثير قالدرغانينی كورور اوچون اوغلينك يوزينه قارادی. علاو همان آچولی كوينچه:

— يتسه يته‌ر. قز يتدی ديب قابقدن چغوب، تكرمه‌نگه ديگان بوره‌نه‌لرنی ئه‌ره‌م ايته‌لردی‌منی؟ ئلی شول مونچه يارامانغان دی‌منی؟ — ديدی. مرفوعه آبصطای، بيك زور قيه‌تلی سوز ئه‌يتكان كبی آفرتن‌غنه:

صوره‌تده ياوچى بولوب كيلگانينى آڭلاتدى. بولمه ياغنده‌ده قوناق آبصطاى موءذننڭ آناسينڭ ياخشيلغينى، بالا جانلى‌لغينى سويله‌رگه‌كرشدى. بر تكه‌ايتينى آشاب‌بتروب، ياوچيلر، «كيكاشوب اويلاشوب قاريق، بازارده خبر بيرورمز» جوابينى آلوب، كيلگان يوللرندن كيتديلر.

علاو، ياشن‌نڭ بيك ياقن ايكانينى سيزنوب، شول قدر طرشاق بله‌ن جييلغان مالنڭ ئه‌ره‌م بولورغه وقتى يتكانينى كوروب، آناسى آناسى بله‌ن طاغى چنلاب سويله‌شورگه طوتوندى. اول الگه‌رى ياخشياق بله‌ن اوزلرينڭ ملا موءذن‌گه قاتشورلقلرى يوقلغينى، ملا موءذنگه ساجده‌نڭ يارامّاوينى سويله‌دى. لكن ساجده‌نڭ ملا موءذنگه يارامّاوى سوزينى ايشتكاچ‌ده، آناسى‌ده، آناسى‌ده:

— سيكا اوز خاتونڭ‌غنه كشى ايندى؛ بزنڭ قزمزنى‌ده مسقل ايته‌سڭ ـ ديب به‌يله‌ندىلر. علاو طاغى، ملا موءذننڭ بو نلرنڭ قزينه توگل، بايلقلرينه قزغولرينى، آنلرنى تربيه قيلورغه بايلقلرى يتمه‌ولرينى سويله‌دى. لكن شول منطقى سوزلر موءذن ئه‌بيسى بولو اويى بله‌ن شاشقان مرفوعه آبصطايغه‌ده، ملا موءذن آراسينه كروب «ملا صادق» اسمى بله‌ن انده‌شلورگه عاشق بولغان صادق آبزيغه‌ده هيچ تأثير ايتمه‌دى. آولنڭ طازا، نق بايلرندن صانالا طورغان احمدينڭ اوغلندن كيلگان ياوچى‌ده، آولنڭ ياڭاغنه كيبت آچوب صانو ايته باشلاغان بردن بر باشى بله‌ن اشكه كرشكان‌شاقتى صومالى عارف الله‌نڭ باش‌قداسى‌ده آنلرنى‌شول‌فكردن فايتارا آلمادى. بازار كوننى، «الله‌غه‌طابشرامز» ديه‌رگه قرار بيرلدى.

باش كوننى، آڭچه صالورغه ديب، طاغى تكى شرفى آبزى

بولسه‌ده، بر كونني اويله‌دن صوڭ آر بادن ياصاغان ترانتاس جيگوب، ئه‌تيسندن قالغان چيتكنى كييوب، جايگى مای آيى بولسه‌ده قامالى طونينى كييوب، يانينه زورقاما بوركلى ئه‌درەس طشلى، طاماق اچلى كامزول كيگان خاتونيني اوطورتوب، توبه‌ن آولنڭ شرفى آبزى كيلوب توشمه‌سونمى! علاو، بيزگه‌ك بله‌ن ايزلوب ياتا طورغان كشينڭ آرقاسينه كينه‌تدن صووق صوصالنغان كبى، جليلى اسسيلى بولوب كيتدى. آنڭ سڭگرلرى بيك نق بولسه‌ده باشينه قان يوكردى؛ قلاقلرى يانا باشلادى. اول، آياق باصقان يېرى طايغان كشى كبى بولوب، آبدراب قالدى. اول قوناقنڭ آطينى آلوب طواروب قويدى. خيرچينى اورۇنطن تشله‌رگه تله‌گان ات كبى، اوزى شرفيگه قاتى سوز ئه‌يتورگه، قاتى معامله قيلورغه حاضرله‌نه باشلادى.

قوناقلر كيلو، طاغى آندى بوندى‌غنه توگل بيت، باش قدا قوناقلر كيلو، صادق آبزى، مرفوعه آبصطاينڭ توبه‌لرينى كوكگه كوتەردى. آنلر نى قيلغانلرينى اونوتديلر. صادق آبزى، موٴذن باباسى بولاسينى سيزنوبەى، شرفى آبزينى «ملا شرفى آبزى» ديب انده‌شه باشلادى. مرفوعه آبصطاى‌ده كيڭ بيتلى كچكنه كوزلى قوناق خاتونينى ملا خاتونلرندن الوغلاب، اورمه‌گان اورونغه اوطورتمادى. آش-صو بارده آق اوندن اشله‌ندى. كيچكه تابا به‌لش‌ده اولگوردى. آخشامدن چغوغه كيلون ياڭا مونچه‌نى‌ده طومالاب قايتدى.

قوناقلر يانينه ايرته‌گى چايگه آق اون صومصاسى، آق اون قيماغى بله‌ن ملالرده چاقرلدى. بولمه‌گه قوناق آبصطاى يانينه ملا خاتونى بله‌ن سراجى‌نڭ زينبى اونده‌لدى. شرفى آبزى رسمى

— ملا موٴذن شول، سینك قارا مونچه‌گا كروب یورمه‌س ایندی ـ دیدی‌ده علاونك كوزینه قارادی.

علاو، مونچه صالونك، آشلق صوغونك معناسی نرسه ایكانینی آڭلاغان كبی بولدی. شول اویغه قارشی كیلگانینی قرقنچی مرتبه بلدرور اوچون كبی:

— بز اوزمز موڤیك، بزنك كیه‌ومزده اوزمز كبی موڤیك بولور. بزگه یاراغان اوی، بزگه یاراغان آش ـ صو، بزگه یاراغان مونچه آڭارده یارار. «ات چابا دیب بت چابا» دیگاندای بزگه ملالر آرتندن بورورگه ایرته ئلی ـ دیدی. مرفوعه آبصطای طاغی:

— سڭلـڭنك بختی بولسه نیشله‌رسك صوك؟ ـ دیدی.

علاو، آچولانا آچولانا چای اچكانینی‌ده سیزمی قالوب، اندرغه كیتدی. آنده بارغاچ، آتاسینك ایكی كیبه‌ننی‌ده صوغارغه قوشقانینی بلوب، قوطی اوچدی. علاونك طرشلغی طرماشلغی بله‌ن یللر بوینچه جییلغان شول بایلقنی ئلله نیندی ملا موٴذن‌لرگه ایه‌رورگه تله‌ب بر ایكی كونده بتررورگه تله‌وگه قارشی آنك كوڭلنده ئلله نی قدر دشمناق همسی اویاندی. آتاسی بله‌ن طاغی بر نیچه قاتی سوز ئه‌یتشوب آلدی. آنك كوزی چالغی آستینی كیبه‌نـگه تابا طرمی طورغان بر مالایغه توشدی. اول:

— قایا ایته‌سك مالای، قایا ایته‌سك؟ ایگون كورمه‌دڭمی ئلله؟ ـ دیب قچقردی. آنك كوڭلنده طاغی شول اوزینك ماڭلای تیری بله‌ن جییلغان آشلق‌غه قارشی محبت، قزغانچ‌دن مركب بر حس اویاندی. اول اوزینی اوزی سیزمه‌ینچه‌ده اشكه قاتشوب كیتدی.

آشلقلر صوغلوب، بتكاچ علاو، بر آز طنوب كیتكان كبی

کیلدی، طاغی آش ـ صو یاصالدی، مجلس جییلدی. آقچه صالورغه وقت یتکاچ گنه شرفی آبزی صادق آبزینی چیتکه آلوب:

— ئلی بیت مین آقچه صالورغه کیلدم‌ده، میکا آقچه بیرمه‌دیلر. آنی قدا برەر اش اشلیك، مجلس یه‌می اوچون برەر حیله‌سینی بولیق، بلەسك ملا موءذن خلقی آقچه بیروب آلورغه یارامی ـ دیدی. صادق آبزی، «شولای، شولای» دیب، قارچغی یانینه چغوب کیتدی. لکن شول برنچی آدومندوق بونلر اوستینه صالنغان موءذنکه قارشی ئللە نیندی برشبهه اویاندی، «علاونك سوزلری طوغری بولماسون» دیگان فکر کیلدی. لکن مرفوعه آبصطای آنی مای کبی یازدی:

— آلای یاریمی صوك، قارت! آنلرنك ئلی مشقتلی یلی، بزنك ئلی الحمد لله! آلای‌ده آنلرغه شاقتی کوب چغش بولور ئلی. آقچه باردر بیت، شرفی قداغه بیروب طور. اول بیت باری بر بزگه قایتاچق! ـ دیدی. صادق آبزی شرفی قداغه اوطوز تنکه آقچه صاناب بیردی. مهر ایکی یوز صوم بولورغه، مرفوعه ئەبینك صیری اچنده‌گی چوار طانا یازلورغه، صادق آبزینك آلاچاغی چیتك که‌وش، کامزول، توشەك یاستق بلەن یوز ایللی صومی تمام، ایللی صومی موءجل بولورغه سوز برکتلدی. قارت موءذن خاتونینك ئولك اوستندن کیلگان اوری یاکا جون یاولغینه توروب آقچه صالندی. ملا کیه‌وگه ایکی پار کوامەك اشطان، ایکی پار بالطر چوپرەك، ایکی پار سولگی، باش قداغه نمازلق، قاین آناغه نمازلق، کوکرەك، کوامه‌کلك، قداچا بیکه‌گه کوامه‌کلکگه باشقه ملا کیه‌وگه دیب: بر طوتورغان طاووق، بر قاداق چای، ئللە نی قدر صومصالر؛ قداغیغه دیب: زور زور کومه‌چلر، هیبت

به‌لشلر، پشکان اوچالر یبه‌رلدی. هم‌ده «ملا کیه‌ودعاده بولسون» دیب، مرفوعه آبصطای تـگی پار قاز صانتقان اوچ صومنی هم‌ده، «قداغی آبصطای نیت اوقوسون» دیب، ئه‌بیسندن قالغان تالیر تنـکه‌نی صدقه ایتوب یبه‌ردی.

طوی یاقنلاشدی. علاو صوغلغان ایـگوننی ایکی آط بله‌ن بازارغه طاشودن طوقتامادی. بولمه طولغان قزلر، کیه‌و کوامه‌ك اشطانی، بیکه‌چ کولمه‌کلری تـگودن بوشامادیلر. مرفوعه آبصطای ایرته‌دن آلوب کیچکه قدر طوی آشلری حاضرله‌ودن آرونه آلمادی. بتون اوی قاینادی، بتون یورطنك آستی اوستکه کیلدی. شول مشقت، شول اش اچنده علاونك مغرداوی‌ده ایشتلمه‌دی. اشنك کوبلـکندن کیلوننك زارلانووی‌ده قلاقغه کرمه‌دی. طوی یاقنلاشقاندن یاقنلاشدی. صادق آبزی نـکاح مجلسی اوچون ئه‌یبرلر آلورغه شهرگه بارورغه بولدی. کسه‌سنده آقچه‌سی بولسه‌ده اول طاغی ایکی یوك گه آرش تویه‌رگه قوشوب، قارچق بله‌ن نیلر آلورغه‌نی اویلاشورغه چای یانینه اوطوردی.

— نرسه‌لر کیره‌ك، قارچق؟

— بلمیم ایندی، قارت. ئلی سین آلوب قایتقان بر قابچق اونم بتمه‌گان؛ ئلله یته‌رده. طوی توشم آراسنده بورای قاتشدرورغه بولماساق، بر قابچق‌غنه اون آل! آندن آری، بو قاق تشکه، دی، فریده ئه‌یته: «بر نچی صورت کیره‌ك، بو یارامی» دی، «مای سیکر وچه‌ن بولور» دی. بر کچکنه گنه قابچق آلساك یته‌ر. قاق تش‌قاتر ورغه‌بال، بوندن، سراجیلردن گنه آلورمز. آنسینی آلماساك ده

يارى. قدالرغه چاى يانينه قويارغه، ملالرنى چاقرغانده قويارغەغنه، بلميم ايندى، ژارينيه فلان آلساڭ؟ ملا موٴذن بلەن قانشقاچ قورى شيكەر، بيت، قزق بواماس! يەمورقەم بار ايندى. يتمەسه بوندە تيره كورشى دن ده طابوب بولا؛ آنى شهردن طاشوب يورمەسسڭ ايندى. مای شاقتی كوب ئلى. فريده ئەيتە: «قاق تش گه بيش قادافدن آرتق مای كيتمەس، صومصاغه قاطلاماغاده شول قدر يتەر» دى. كيەوگه بوله كگه ديگان قاق تشنى حاضرلەگانچه ئلى بيت بارمى طورماسسز. شونڭ اوچون، قدا قداغيلر اوچون، مجلس اوچون گنه ديب آل. يارتى پود، اوطوز قاداق بولسه يتوب طورور. بەلش يەشى ده بتمه گان ئلى. نكاح مجلسنده تگى صاران خيرچى ميڭلى قللر كبى اوچ دورت يمش قويوب غنه چغارو كيلشمەس بيت، قارت، اوزڭ ملا موٴذن بلەن قدا بولساڭ؟ تشليسبنى بيش آلتى قاداق، بيك تلەسەڭ ايندى اون قاداق آلساڭ يتەر. تشسزى بيش قادافدن آرتق بولماسون! ايندى بتديده بوغاى. بر ايكى قاداق چاماسى غنه قاق تش اوستينه سيبەرگه چەچەكلى كانفيت آلورسڭ. فريده ئەيتە: «اول ايكى تورلى بولا» دى، «برسى واق، يارما كبى گنه» دى، «برسى ايرى ايرى قنا چەچەگى كبى» دى. اونوتمه، ايكى تورلى! ايت آش آراسنده كوكل بولغانوب فلان ايتوب كيتمەسون ديسەڭ، بر ايكى ديسته ليەون آلورسڭ. ملا موٴذن بلەن قاتشقاچ قواص، صرا پشرو ذاتسزلق بولا ايندى. ايرته گى چاى يانينەقاى وقتلرنى ملالرنى آلوب كرسەڭ، سراجينى چاقرساڭ، «ذاتسزلر ملا موٴذن بلەن قاتشالر، چاى يانلرنده افليسونده يوق» ديمەسونلر ديسەڭ، اون، اون بيش دانه گنه افليسونده آل! آندن ايندى، قارت، ئلى بيت

ملالرده آش آرتندن بر ته‌ملی صو بیره‌لر؟ شونی مین فریده‌دن صوراشدم؛ اول فوری چیه ایکان. «شونی صادق‌آبزی اوچ دورت قاداق‌آلسه‌بتون‌طوی‌توشم گه‌یته‌ر» دی. طاغی ایندی بتدی. بلمیم طاغی، اوزگنك کوزگگه بر بر ذاتلیراق نرسه چاغلسه، آلورسك‌ئلی.

— بوله‌کلر، بیرنه‌لر؟

— ایبو، قارت، ایبو! بوله‌ك، بیر نه ده آلاسی‌ئه‌یبرده یوق ایندی. الحمد لله، قزمنك سولگی، صالفیتی باشدن‌آشقان. صدری قزی کبی، کیلشکاچ گنه اورام بویلاب سولگی صالفیت ازله‌ب یورورگه بولسه نیشله‌ر ایدك؟ قداغیغه بیت ایندی، کشمیر کوله‌ك دیگان ایدك؛ قزل کشمیر آلورسگمی، آلینی‌می ایندی؟ ذاتلیراق بولسون! باش قداغیغه‌ده قداغی بله‌ن بر اوچدانوق بولماسه‌ده، جون بولسون دیدك بیت، قارت؟ یاش کشی توگل ایندی، فرق ایته‌کلینی کیمی طورغاندر؛ اون دورت، اون بیش آرشین بولسه یته‌ر. ایکی ایگلی بولسه، قارت، طوقز، اوندن آرتق آله! قداچاغه، قارت، هیبت گنه زورغنه جون یاولق آل. آللی گوللی کیره کمه‌س، کره‌شن خاتونلری‌نق کبی چوقلی بولماسون! جون یاولقنك ماتوری بولماسه، اوخشاتماساك، یفه‌ك یاولق‌ده یارار. قداچا ملا موُذنگه کیتمه‌گان ئلی، آکار ایندی کولمه‌گی، قارت، جون بولماسه‌ده یارار. یه شونده یفه‌ك توسلی صاتین بولا، شونی آلورسك؛ یه بیك ماتور بورله‌نتینلر بولا، ئه‌نه ملا خاتونی‌نقی کبی! اول یاش کشی ایندی، قارت، آکار آرشین ایسه‌بی کوبره‌ك بولسون! آلای‌ده اون سیکز، اون طوقز آرشیندن آرتق بولماسون. بلمیم ایندی، ایکی گنه بیك طار بولماسه؟ آنده اوزك قارارسك ایندی! طاغی، قارت، قداغینك طوتاسی بار، دی بیت. اول: «مین

قارت ايندى، طويغه بارا آلمام؛ بيرنەسى بولسه رحمت ايندى» ديب ئەيتكان، دى. ملاموءذنگه قاتشقاچ، قارت، آنى‌ده بوش ايتەرگه باراماس ايندى. آڭار كولمەك فلان آلوب طورماسسك، قورقمه! آلتى چيركلى زور جون ياولقلر بولا، قارت؛ قارچقلر اوچون ديەرسك. شول يارار. كوكرەكشين، سولگى، صالفيتينى بوندن غنه قويارمز.»

«ايندى بتدى بوغاى. بلميم ايندى، ئلله آوللرينك ملا خاتونينه بولەك ايتدروب قداغى استاذبيكه آرتندن بر نرسه يبەرسەك؟ برگه استاذبيكه بولوب ايل بوينده آشقه يوريەچكلر بيت. آڭار ايندى ذاتلى‌غنه بر يفەك ياولق بولسه يتەر. كورمەگان، بلمەگان كشيگه، يتەر، يتەر، قارت!».

«ملا كيەوگه ديب ايندى بيت اوزك سويلەگان ايدك، قارت، لكن فريده ئلى ئەيته: «شهرده، دى، كيەوگه ساعت، پوصتاو چيكمەن بيرەلر» دى. مينمچه، شول، كازاكيلك؛ طاغى بويلده بيت ايندى، ياشلر چالبارده كيه. شول، كازاكيلك، چالبارلق آلساك يتەر. سين ايندى آنى، قارت، اوزك گنه آلمه! احمد صفالرنك كيەولرينى فلانينى آلوب باروب، صايلاب آل! «ملا موءذن بلەن قاتشا بلمى، ذاتسز» ديمەسونلر. كيەو كولمەك اشطانلرمز، الحمد لله، بار: چيكگان ياقاليسى ده چلتەرلى ياقاليسى‌ده، باشدن آشقان! مين ئلى‌ملا خاتونندن بلمەگان بولوب‌غنه صوراشوب اوطوردم‌ده، اول: «ملالرده آق پلاتنادن‌غنه تگەلر؛ آنلرده چيكگان ياقا كيو يوق، اول موزيك عادتى» ديدى. مين‌ده: «بزده شول ئلى كيەو ملاغه آقدن اشليمز» ديدم. مينم سوزم يالغان چقماسون ايندى، قارت، سين كولمەك اشطانلق آلوب قايت. نچكه گنه، نفيس گنه

بولسون! اوچ كولمەك اشطانلق بولسه يارار. قزلر بيك تيز تگوب بيرورلر. شونڭ بلەن بتدى ايندى. ساجده گه كيەو قاتينه كرورگه ديگان آللى جون كولمه كنى، كيەو آراسنده آلشدرورغه ديگان بر صاتين، بر ياڭا صارپينكه كبى باربيت ئللى ؟- شونى آلورغه اوزڭده خاطرڭدن چغارماسسڭ ايندى. آڭار باشقه بر نرسەده كيره كەى ايندى: ياولغى يتەرلك، چيتگى كەوشى اورى ياڭا. بلميم ايندى، برەر قالفاق فلان گنه آلماسالڭ؟ قالفاغى بارن بارده... فريده ئەيتە: «ملا موءذن اوچون بو بيك ذاتلى توگل» دى. ايسلى مای فلان، مونچەغه قويار اوچون خوش ايسلى صابون فلاننى اوزڭ بلوب آلورسڭ ايندى. ئللى ملا خاتونى: «طويڭز قايچان؟» ديب، بيك صوراشوب اوطوردى، «ساجده مينم سبق قزم ايدى» دى. نكاح وقتنده بيرنه آراسنده آڭار بر نرسەده بولماسه كوڭلى قالماسون، ديم. ساجده بيت، ايندى، شول ملا خاتونلرى بلەن بورشه چك كشى ايندى. حضرتكه دەشونده، كيەوگه آلغانده قوشوب غنه آلورسڭ، بيش آلتى آرشين پلاتنا ئالە نرسه توگل! ايندى بتدى! قارت، طاغى آشاملق اچملكدن تەمليرەك، ذاتليراق نرسەلر بولسه صاقلاب طوتارغەغنه آزراق آلورسڭ. ئەچتكيسنى، چوپرەسينى ايندى، علاءالدين گنه آلور. قدالرغەغنه اچرورگه ديب، بلميم ايندى، آلتى پارغنه ياخشى چينياق، چاينك، آلتىغنه تاريلكه آلسڭ؟ ئەنه، قارت موءذن خاتوننده بار بيت، قارت؟ شونڭ كبى بولسون! چينياقلر آل بولسه، طاغى ذاتلى بولور. تاريلكەنڭ آغى ذاتلى، دى. ملالرده، بيت، هر وقت آق تاريلكەلر! كيەو ملاغه پەرەمەچ، قيماق آشارغه واق تاريلكەلرده كوزگه چالنسه آلورسڭ. آنلر اوچسز بولا، دى. قيبات بيرمه! ئەنه فاطمه

استاذ بیکه‌ده بار بیت، لیمون کیسه‌رگه‌ده یاری؟»

«ملا خلقی پشکان قایماق یاراتوچان بولا، دیلر. شونك اوچون ئلیدن اوك ایرته‌گی سوتدن گنه بر ایکی اوستدن قایماق قاینانوب قویدم. ملا موئذن آلدینه، قارت، صاووتقه صالوب کرتو، بیت، ذانسزلق بولور. اوچراسه، ماتورغنه، پخته گنه قایماق صاووتلری بولا؛ شونده آکار قوشوب، چای توبی صالورغه کاسه‌سنی ده قالدرما ایندی. کیه‌و یانینه قویارغه صاووتده بیك ته‌ملی کانفیتلر بولاده... ئلی کیه‌و کرگانچه، بیت، بارورسز. قدالرغه ایندی تگی قالای صاووتده‌غی توگه‌ره‌ك کانفیتلرنی گنه آلماساك؟ بتدی بوغای ایندی. آنچه قالسه، بلمیم ایندی، میکا قداغیلر بله‌ن ایلگه ـ کونگه چغارغه دیب برکوله‌ك گنه آلماساك؟ بیك آقایوب طورا طورغانی بولماسون! آقسلراق بولسه‌ده یاری. مینم بالا چاغام یوق ایندی، بلچراتورغه!» دیدی.

صادق آبزی آطقه اوطروب چغا باشلاغاچ:

— قارت، طاغی کوزگگه ذاتلیراق نرسه‌لر چالنسه، قزگا بربر بوله‌ك، کیه‌و ملاغه بربر نرسه آلوب قایتورغه اونوتمه! ساجده‌گه اوقالی باشه‌اق بولسه‌ده یاری. کیه‌و ملاغه ساعت آل، دیمیم ایندی، سین آلا بلمه‌سسك؛ احمدصفالرنك کیه‌ولری آلشسه چلبری جرانراق بولسون!! ـ دیب، قچقروب قالدی.

صادق آبزی، شوتارن اونوتماس اوچون یاولغینك بتون اوچلرینی تویله‌ب بتروب، شهرگه کیتدی. علاو شونلرغه آنچه یتکرور اوچون تگی ایکی یوکنی شغرم ایتوب تویه‌ب، اوستینه بازارده جیبلغان تیریلرنی قویوب، آتاسی آرتندن کیتدی.

طوی یاقنلاشدی.

آولنك كوزگه كورنگانره‌كلرى همه‌سى نكاح مجلسينه چاقرلدى، تيره ياقده‌غى آتاقليراق ملالرغه آط يبه‌رلدى، موءذنلرينه شهردن آلوب قايتقان پوتاللى يازولى اونده‌و كاغدلرى كوندرلدى. هر نرسه، هراش ذاتليچه قيلندرلدى. طوى اوچون آتاب تكدرتلگان ئه‌دره‌س كامزولدن، اوچلى باشلى كله‌پوشدن، صادق آبزى، حضرتلرنى اوزى قارشى آلدى. اول حاضر اوزينك ايسكيده‌گى كبى تيريچى صادق آبزى توگل، ملا باباسى صادق آبزى ايكانينى آكلاتو اوچون كبى، هر كيلگان كشيگه قارشى كيلوب، الگه‌ريگى كبى، درفاچه ايتدروب: «ئه‌يده‌كز عينى، ئه‌يده‌كز نبى، ئه‌يده‌كز عبدره‌ش» ديمه‌ينچه، «رحيم ايتكز، رحيم ايت، عين الله آبزى، رحيم ايت، نبى الله فدا، رحيم ايت، اسرافيل كيه‌و، رحيم ايت، عبد الرشيد!» ديب قارشى آلايدى. تكيلرده، حاضرگى صادق ـ اولگى صادق توگل ايكانينى سبز نگان كبى، «ايسه‌ن طورامسك، صادق؟ سلامت گنه‌مى‌سز صادق آبزى؟ آرومى‌سز، صادق قاينا غاى؟» ديه‌ر بيرده: «سلامتمى سز، محمد صادق؟ صاومى‌سز، محمد صادق آغاى؟ خوشمى‌سز، محمد صادق قاينا غاى؟» ديب انده‌شه‌لر ايدى.

خاتونلر ياغنده اش طاغى باشقه‌چه ايدى: آنده كيك جون كولمه‌ك، بتون تنكه‌لردن، آحاقلردن طولغان كيك خه‌سيته كيگان اورى ياكا زورجون ياولق به‌يله‌گان مرفوعه آبصطاى، الگه‌ريگى مرفوعه آبصطايغه، ايرى يوق وقتده ايت اولچه‌ب بيره طورغان، طاووق يه‌ورقه‌لرى اوچون كورشى خاتونلرى بله‌ن اورششه طورغان مرفوعه آبصطايغه بتونله‌ى باشقه ايدى، شول زور واقعه آنك صفتينى اوزگه‌رتكان كبى، تلينى‌ده باشقارتقان ايدى: اول كيه‌و موءذننك آناسينه، بر: «قداغى آبصطاى»، بر: «قداغى

بیکه» دیب گنه اندەشه، آنك ئولگان موٴذنی حقنده سویله‌شکانده، «مونه قدا حضرت گنه ایسه‌ن بولمادی. الله‌تعالی اوغلینك شادلغینی کورورگه یازماغان ایکان. نیچه یللر بوادی ایندی، قداغی آبصطای، قدا حضرتنك ئولگانینه؟... آلای ایکان. ملا کیه‌و بیك یاشلی قالغان! سین، قداغی آبصطای، شولای اوقوتوب ملا کیه‌ونی زور درجه‌گه یتکرورگه بیك کوب مشقتله‌نگان ایکانسك!» دیه ایدی. سوز آندی بوندی پراستوی اشکه، صیبر صارق، یورط بیرگه کروب کیتسه، اول طاغی شول سوزنی یبل‌وچی خاتونلرغه یوغارتن‌غنه ایتدروب، «مسکینلر ملا موٴذن کورمه‌گان، قداغی بله‌ن سویلی‌ده بلمیلر» دیب، آنلرنی قزغانه‌ده، طاغی قداغینی اوز تیره یانده یاشاتور اوچون: «قداغی آبصطای، قدا حضرتنی بیك علم کشی ایدی دیلر، طاووشی بیك هیبت ایدی دیلر» دیب، طاغی کتابچه‌غه بورا ایدی. بوندەغی همه نرسه، همه اش حاضر ذاتلی بولورغه طرشا، همه کشی ملالانورغه ماتاشا ایدی.

نکاح‌دن صونك صادق آبزی، ذاتلیراق بولور اوچون، بتون مجلسکه صدقه أوله‌شدی؛ نکاح‌دن صونك، ملالرغه اوخشاسون‌اوچون، مرفوعه آبصطای، بیك زور قاق‌تش چغاروب، دعأ قیلدردی.

آشلر، صیلر - هەسی ملالرچه اوتدی: آق اوندن یاصالغان پیلمه‌ننی ایکی تورلی آق به‌لش آلشدردی؛ به‌لشلردن صونك ملالرچه ایتدروب، سرکه‌لی، کره‌ذلی طوراغان ایت (موزیکلرچه، طوراماینچه چغارغان توگل)، آنك آرتندن ذاتلی یمش صووی، ایك آخردن، یاصاب چغارلغان لیمونلی چای بیرلدی. چای یانینه بایاغی قاق‌تش چغارلدی. بیرنه کورسه‌تلدی.

حضرتلر شافتی کوب الگان طوی صدقه‌سندن، آول کشیلری

ته‌ملی ایتدروب آشالغان آشلردن، قدا قداغیلر یاخشی بیرنه‌لردن، صادق آبزی، مرفوعه آبصطای مجلسنك ملالرچه ـ ذاتلی اوتووندن راضی قالدیلر. بارسی‌ده شادلاندیلر، سویندیلر.

آول خلقینك عادتی بویچه نکاح‌دن صوك اوق کیه‌و آلورغه بارورغه بولسه‌ده، صادق آبزی کمگه قاتشقانینی بیك بلگانگه، طوینی ذاتسزلاندروب، قدالر اوستینه کیه‌ونی کیترتمه‌دی. اول، ملالرده‌غی‌کبی، قدالر، قداغیلر کیتکاچ، بر ایکی کون اوتکاچ گنه کیه‌وحضرتنی آلدرورغه بولادی. شونك اوچون، قدالر کیتو بلەن اول طاغی کیه‌و صیلار اوچون شهرگه کیتدی.

بلمه‌گان، طانوماغان کیه‌و ملاغه‌یات کورنمه‌سون اوچون، بونلرنك نسللری موژیك ایکانلکی بلنمه‌سون اوچون، اول، بر ایکی اوچ تورلی ژارینیه، اوچ دورت تورلی صاووت کانفیت، بیش آلتی دیسته لیمون، افلیسون، جایگی وقت بولسه‌ده، آلما به‌لشینه فلانینه دیب اون بیش قاداق آلما، آلما کیبتنده کورگان بر نیچه تورلی قوری یمش؛ آندن صوك، کورشی آولنك سلیم حضرت‌گنه اچه طورغان قاداغی ایکی یارماق ایشی چایدن بر قاداق چای هم‌ده اوزلرینك ملالرنده ایشان حضرت کیلگانده‌گنه بر ایکی اوچ بورتك‌گنه صالنا طورغان یاشل چایدن یارتی قاداق غنه چای، ساجده‌گه سورتور اوچون اوچ دورت تورلی‌گنه ایسلی مای، طاغی واق تویه‌ك نرسه‌لرگنه آلوب قایتدی.

مرفوعه آبصطای یاکادن آف اوینی، مونچه‌نی یودردی؛ بتون باصقچلرنی، اوی آلدیلرینی پاکله‌تدی؛ کیه‌وملاغه قویارغه دیب یاکادن‌قاق‌تش‌پشوردی، قاتوردی؛ یاکادن پشکان‌قایماق قاپیناتدی. مونه‌کیه‌و آلورغه بارورغه‌کون یتدی. مرفوعه آبصطای علاوگه:

— كيه‌و ملانك خاطرينى قالدرا كورمه ! آندى بوندى طوپاس سوز ئه‌يتوب ذاتسز لغكنى بلدرمه ! سينك خاتون ياغك بيك ذاتسز بيت، كوب سويله‌مه! يولده، صوراغان سوزينه گنه جواب بير. چيتككنى مونه شولاى كى؛ صزرلوب توشمه‌سون! سينك خاتونكنك صوك، ايرينه بالطرچوپره گى‌ده يوق‌منى؟ كيه‌و ملاآلدنده قچقروب سويله‌مه! آطلرنى قاولارغه طوغرى كيلسه، درفا ايتدروب، سوگنوب قچقرما، «هاى حيوان! هاى حيوان! الله‌نك رحمتى توشكرى، هاى!» ديب گنه قچقر ! ـ ديدى. آندن صوك كيلونينى چاقروب:

— ئه‌يتمه‌سه‌ك بلميسز ، ئه‌يتسه‌ك قاين آنام او صال ديب زارلاناسز. ملا كيه‌و كيله. مونچه‌سى ايسلى بولسه، مونچه‌سى پارسز بولسه،بونك عيبى، بيت، سزگه توگل، ميكا! آشكنك طوزى ـ تيزى چقماسه،يايسه،طاراقان خاتونى‌نقى كبى، شر طوز بولسه، آنك‌ده اوياتى ميكابيت! شونك اوچون ئه‌يته‌م ايندى، نيشله گانكنى بلوب گنه يور. شارت ـ شورت باصوب،صالدات كبى قيلنما! كيلشمى كيلون! ملا كيه‌و تورگده ياتسه، سين دوبر شاطر آنك يوقوسنى قاچرساك، اول نيگه يارى ايندى ! باشكا شه‌ل صالماينچه چقما ! ايرك بله‌ن، خدمتچى بله‌ن قچقروب سويله‌شمه !شول ايمگه‌ك بالا كنى بر طوقتاماينچه جلانما! ايرته طورغانده مونچه‌ك حاضر بولسون! كيه‌ولر قايتقانده صاماوارك قاياناغان بولسون، قيماغك پشكان بولسون! ملا كشى سين‌ده بز توگل، قيماقنى طابادن توشه توشه گنه بير ! ـ ديدى.

صادق آبزى اوزى‌ده كم بله‌ن اش ايتكانينى بلسه‌ده، مرفوعه آبصطاى آكارده:

— سين قارت، ايرته طوروب چغاسك‌ده: «كيلون، كيلون،

قمغانغه صو صال!» دیب قچقراسك. برسی برسی تیری کوته‌روب کیلسه آنك بله‌ن قچقروب قچقروب صاتولاشورغه طوتوناسك. اول الگه‌ری یاری ایدی؛ حاضر تورگن کیه‌و ملا یاتقانده آلای کیلشمی، قارت. اول، برنچی کیلگاندوك «بو نیندی ذاتسزلر ایکان!» دیب کیته‌ر. کیه‌و آلدنده کیه‌رگه دیب، اوزگه ریزینکه کالوش آلوب قایت دیدم، سین همان ئلی شول که‌وشك بله‌ن طاقت طوقت یوریسك، صاق بولورغه کیره‌ك! ـ دیدی.

بتون یورتییر، بتون کشیلر کیه‌و کوته‌رگه طوتوندیلر. بتون کشیلر یارتی طاووش بله‌ن گنه سویله‌شه باشلادیلر.

مونه تو به اوستندن، اوچ آطلی تیمر خودنك طوزان طوزدروب یاقنلاشقانی کورندی. بتون اوی «ژوو!» ایتوب کیتدی. مرفوعه آبصطای، طاغی بارسینه‌ده امرلر بیروب، قزینك اوستینه اوچ دورت تورلی ایسلی مایدن یارتیشار شیشه آقتاروب، کیه‌و کوته‌رگه چقدی.

مونه قکغراو طاووشی ایشتلدی. آولغه کردیلر. صادق آبزی، ادره‌س کازاکیینی کییوب، قابقا تو بینه چقدی؛ آق کوله‌مك، یاکاچاباتا کیگان خدمتچی قابقانی طوتوب طوراباشلادی آللی گوللی بیکه چلك شه‌لینی یابنوب، کیلون چغوب، ایشك باووینی طوتدی. موفوعه آبصطای، کیه‌و ملانی چنلابراق کورور اوچون، چولانغه کروب ایشکنی یابدی.

قکغراو یاقنلاشدی. قابقا آچلدی. شالدر ایتوب کیلوب ترانتاس ایشك تو بینه طوقتادی. ترانتاسدن ایك اوّل علاوسیکروب توشدی؛ آنك آرتندن صادق آبزینك کیه‌و بوله کندن تکدرگان کازاکی، چالبارینی، اوزینك مدرسه‌ده‌گی ایسکی جیله‌نینی،

آوللرنه‌غی یاش ملادن آلغان قارا بورکنی، مرفوعه آبصطای بیرگان اوچ تنکه‌گه آلنغان چیتك که‌وشنی کییوب، شونلر اوستینه بونلر بیرگان ساعت چلبرلرینی ماتور ایتدروب صالندروب، کچکنه، یابق‌غنه کیه‌و ملا توشدی. اول، قولینه طوتقان کچکنه گنه صاندقنی کوته‌روب، صادق آبزی بله‌ن کورشوب دعأ قیلدی. آندن‌صوك، آشغا آشغا، ایشکگه تابا بورولدی. ایشك باوونده‌غی کیاونگه تهلیل‌دن کیلگان یاولقنی بیروب، ایشك آرتنده یوغالدی...

ایکنچی کوننی مرفوعه آبصطای ایرتوك طوردی. ایاغینك اوچینه‌غنه باصوب، کیلوننی اویاتوب مونچه یاغارغه قوشدی. کتو چغا باشلاغاننی کوروب، کتوگه آشقغانلقلرینی بلدرور اوچون قچقرا طورغان صارقلرنی، کیه‌و ملانی اویاتماسونلر دیب، تیزره‌ك چغاروب یبه‌ردی. اوزی قیماق اوچون قویغان آپاراغه ته‌ملی‌ره‌ك بولسون اوچون طاغی بر ایکی یمورقه صندی. صومصا قامری قاتیراق کبی بولغانغه، آکار ایرته‌گی سوتنك ایمچه‌ك توبینی قوشوب آتلادی. قرغه کیته‌رگه آشغوب یوری طورغان علاونك خدمتچیگه: «مالای، تیزره‌ك بول! آطلرجیك!» دیگان قاتی طاووشینی ایشتوب، قامرینك اوستون ده‌قابلا ماینچه یورتقه‌چغوب، یارتی‌طاووش بله‌ن گنه، نماز اوقی طورغان کشینك نمازینی یاکلشدرماس اوچون کبی گنه ایتدروب:

— علاو، علاو! به‌بکه‌م، آفرتن! کیه‌و ملادن اویال! ـ دیدی. زورچیله‌کلر بله‌ن مونچه‌غه دیب صو کوته‌روب قایتوب «لارت» ایتدروب چیله‌کلرینی اوطورتقان کیلونینه قارشی:

مونه کیتکان کبی اوك ایندروب قایتوب کیله طورغان کیه‌و، بیکه‌چکی کورندی. باشینی توبه‌ن ایگان ساجده، بینی قزارا توشکان ـ ملاده، کشیدن قاچقان یومران کبی، یلت ایتوب کروب یوغالدی. آش اویندە ایکی طابا میچ بویلاب یورورگه طوتوندی. کیلون ایك اوّل صاری مایغه‌غنه قیماقنی صالدی. اول قزاروب اوستی کیلگانچه په‌ره‌مه‌چلرنی طوتروب، فریده کورسه‌تکانچه آزراق شورپا صالوب، آنلرنی میچکه طقدی. مرفوعه آبصطای اوزی قازانده صومصا پشرورگه طوتوندی. اویگه په‌ره‌مه‌چ، قیماق چژلاوی بله‌ن ته‌ملی برایس طولدی. مرفوعه آبصطای، بازغه توشوب، پشکان قایماق آلوب کردی. کیلون برنچی طابا قیماقنی آلدی، په‌ره‌مه‌چلرنك اورونلرینی اوزگه‌رتدی. قازانده‌ده برنچی صالش پشوب اولگوردی. قیماقنك اوستینه طاغی صاری مای صالوب، کیلون طاغی شه‌لینی یابنوب، بر تاریلکه صومصا، بر صاووت قایماق کوته‌روب، کیه‌ولر ایشکینه کیتدی. ایشك آچلدی. ساجده طاغی قیماق، صومصانی، قایماقنی آلدی. کیلون په‌ره‌مه‌چلرنی آلا باشلادی. اول آنلرغه طاغی شورپالرینی صالوب، برقولینه کیه‌و صیلار اوچون آلنغان پیالا صاووتده‌غی سرکه‌نی کوته‌روب کیتدی. طاغی ایشك شاقلدادی، ایشك آچلوب، په‌ره‌مه‌چ اچکه کیتدی.

صادق آبزی، چینایاغی قاتی شالتراماسون دیب، آفرتن‌غنه قویوب، چای اچوونده دوام ایتدی. آنك بورنینه‌ده په‌ره‌مه‌چ، قیماق، صومصانك ته‌ملی ایسلری کرسه‌ده، کیه‌و ملاغه آز بواماسون دیب، اول آنی آلورغه امید ایتمه‌دی. ایکنچی طابالرده کیتدی، اوچنچی طابالر صالندی؛ اول‌ده کیتدی. مرفوعه آبصطای، کیه‌و ملاغه آزراق بولماسه یارار ایدی دیب، شبهه‌لنه باشلادی. مونه

طارتدى. ايشك، بيگينه به‌رلوب، آزراق شلتراب كيتدى. اويده سويله‌شكان طاووش ايشتلدى. مونه آفرتن‌غنه آتلاب ايشكگه كيلگاننى سيزندى. ايشك يارق‌غنه آچلدى. كيلون قزارغانراق يوزدن، بر آز اويالغانراق قيافتلى چيبه‌ر آبصطاينى كوردى. آنلرنك كوزلرى اوچراشدى. ساجده يلمايدى، طاغى قزاردى. كيلون:

— مونچه حاضر، طورغان بولسا كز بارگز. طشده‌غى قازانده آرو صو، اچده‌گى قازانده يوونو صووى ـ ديدى.

بر آز وقت اوتمه‌دى، شه‌ل يابنوب، اويالغانلقدن كوزينى توبه‌ن تابا توشروب ساجده؛ كازاكيدن، اشطان اوستينه گنه يالان آياقغه كيگان كه‌وشدن ملا كيه‌ومونچه‌غه تابا كيتديلر.

آنلرنك آرتلرندانوق كيلون بيك تيز كروب اورونى جيشدرورغه طوتوندى. اورونغه صالغان تيشكلى سيكسه‌نلكنى آلوب، توشه‌كلرنى قابارتاباشلادى. شول آراده كرگان مرفوعه آبصطاى، ئلله‌نى قاراغان كبى، كيلوننك قولندن كوزينى آلمادى. كيلون، شونى سيزنگان كبى، توشه‌ك يابمالرينى آقرتنراق، ياشروبره‌ك آلورغه ماتاشا باشلادى؛ لكن وقتنك طارلغى بله‌ن ئلله نيشله‌ب آبدراب كيتدى، قاين آناسينك بولووى طاغى قاوشاوويني آرتدردى. أول، اوزى سيزمى‌ده، توشه‌ك يابما آستندن ئلله نيندى‌چوپره‌كلرنى قيوب يبه‌ردى. مرفوعه آبصطاى شونى‌غنه كوتوب طورغان كبى:

— الحمدلله، الحمدلله! الله‌تعالى محبتلرينى بيرسون! ـ ديدى‌ده چغوب كيتدى.

كيلون قزارا قزارا، تيز تيز اورونى ره‌تله‌ب، كيچه قالغان چينياقلرنى، آش-صولرنى جيوب آلدى، ايده‌ننى‌سبروب بتروب، صاماۋار كرتوب قويدى، هوا آلورغه برته‌ره‌زه‌نى آچدى.

— ئەى ذاتسز ، ئەى ذاتسز! شول چيكلى شاقلدارغه ياريمى صوك، كيەو ملايوقلاغاننى بلميسك منى؟ ـ ديب اورشورغه طوتوندى. كيلون اورشونك لذتينه كروب كيتوب، مرفوعه آبصطاى آزغنه اوزى‌ده كيەو ملانك بارلغينى اونوتوب قچقرورغه طوتونمادى.

قوياش شافتى كوتەرلدى. مونچه اولگوردى. اسسيسى يومشاق بولسون اوچون صادق آبزى، بر ايكى چومچ گنه پار صالوب، چابنوب چقدى. قيماق قاباروب يتدى؛ صومصا قامرى قابارووب كيرى قايتا باشلادى؛ پەرەمەچ طشلرى ياصالوب بتوب، مايلى طاباده قزارغه حاضرلەنوب يتدى. سورەمن گنه ايتدروب آش اويى نك ميچى‌ده ياغلدى. كيەولر اويندە طاووش طن چقمادى.

ساعت سيكز بولدى. كيەو ملادن ئلك چاى اچو ادبسزلك بولسەده، مرفوعه آبصطاى چايسز توزه آلمادى. اول اوزينه گنه كچكنه چاينيك گه چاى پشوردى. اچندن: «الله‌تعالى ساجدەنى محبتلى كوزبلەن كورسەنكان بولسون!» ديب، دعأ قيلا قيلا چاى اچەرگه اوطوردى، لكن كوزينى كيەولر اوچون آقرنغنه قاينياب طورا طورغان كيەو صيلارغه آلغان آق صاماۋاردن، قلاغينى كيەولرنك اويلرندن آلمادى.

مونه كيەولرنك اويندە جان علامتى سيزلدى. ئلله كمنك يومشاقغنه ايدەن بويلاب آنلاو طاووشى قلاقغه كردى. مرفوعه آبصطاى طاغى آياغينك اوچى بلەن گنه باصوب چغوب، يورطده ماناشاطورغان كيلوننى قول ايزەب گنه چاقردى. كيلوننك كيلووى بلەن:

— بار، طوردىار بوغاى. شەلكنى صالوب‌غنه ايشك توبينه بار، چيبەر آبصطاكا ئەيت! ـ ديدى. كيلون، زەكگەر شەلنى صالوب، پادشاه يانينه كرگان كبى گنه قالتراب، ايشكنى آقرتنغنه

طاغى صومصا كرتلدى. ساجده:

— بونده بولدى ايندى! ــ ديدى.

قالغان بر ايكى اوچ صومصادن، بايادن بيرلى قارغا آوزينى كوتەروب طورا طورغان كيلوننڭ اوغلينه برسى، صادق آبزيغه برسى، مرفوعه آبصطايغه برسى تيدى. قيماق بتكانگه، آنڭ تەمينى برسى‌ده طاتى آلمادى. پەرەمەچنڭ تەمى‌ده ايسينڭ ياخشيلغندن‌غنه سيزلدى. كيلون ايرتەدن بيرلى چاى اچمەسەده، اول بيك تيز ميچنى جيوب، برسى دوگى‌دن، برسى طاووقدن، برسى كيچ اوچون، ايكى اوچ بەلش ياصاب طقدى. صادق آبزينڭ بو كون صويغان تكەسينڭ اوچاسندن‌غنه مرفوعه آبصطاى اوزى قازان آصدى. ياش تكەنڭ طوترماسينى قايماق، دوگى، باور آطلاب اوزى طوتوردى. ملاونڭ اوغلى صومصانڭ تەمينى سيزوب، طاغى آشار اوچون جلارغه طوتونسەده، ئەبيسى: «تيك طور، ملا جيزنەڭ قلاغڭنى كيسەر!» ديگاچ، آشيسى كيلسەده، اولده طوقتادى. صادق آبزينڭ‌ده اچنده يوكروب يورسەلرده، اولده كيەو ملاغه آش اولگورمەس، فلان ديب، چدارغه بولدى.

ميچده اش بتكاچ ده كيلون مونچەنى جيوب، مونچه‌غه صالغان قزللى يوللى صابوننى كوتەروب قايتدى. اول چاى اچمه كچى بولوب صاماۋار ياڭارتورغه اولگورمەدى، خدمتچى بلەن علاو قزوب يانوب قاينوب كردىلر. علاو يورطقه كرو بلەن خاتونينى شەل يابنغان كوينچه كوروب:

— ئلله بو كون توشدڭمى، شەل يابنوب يوريسڭ؟ صاماۋار تيزرەك، تيزرەك صاماۋار! ــ ديب قچقردى. مرفوعه آبصطاينڭ

قوطی اوچدی. اول طاغی آیاق اوچی بله‌ن گنه باصوب چغوب:

— علاو! اوغلم، اوغلم! آقرن! (تگی اویگه کورسه‌توب:) کیه‌و ملا بار، کیه‌و ملا! ـ دیدی.

صوصاغاندن اچی کیبکان علاو، برسوز دەشمه‌سه‌ده، دشمان کوزی بله‌ن تور اویگه قارادی. کیلون اوزینه دیگان صاماوارنی آنلرغه بیردی. چایدن صوك آش آشاو عادتلری بولسه‌ده، کیچکه قدر قر اشنده آشاماینچه طور ورغه ممکن بوله‌ماسه‌ده، مرفوعه آبصطای:

— قازان بوش توگل، اوغلم، مونه شونلرنی آشا گز ـ دیب، برصاووت قاتق، کیچه کیه‌ولردن قالغان به‌لشنك قابقاچینی کیتروب بیردی. علاونك اوغلی، «ئه‌تی، مین ده آشیم!» دیب، به‌لش قابقاچینك یارتسینی آتاسندن آلدی. علاو آچوبله‌ن، آشاغانینی ده سیزمه‌ینچه، قاتقنی بتردی. طاماق آزغنه‌ده طویماغانغه، آچولانغان طاووش بله‌ن خاتونینه:

— ئللە بربر نرسه حاضرله‌رگه یاراماس ایدیه‌ی؟ اویده یاتوب آش‌ده حاضرلی آلمیلر! ـ دیدی. کیلون:

— چو، چو، شاولاما! اوزك آشادگه‌ی دیب صورا. کیچه‌دن بیرلی آوزیمه برلقمه قویغانم، برچینایاق چای اچکانم یوق ـ دیدی.

علاولر طاغی کیتدیلر. طاغی اوی اوره‌کلر توسینی آلدی، طاغی طاووش، طن بتدی.

مونه آش پشدی. کیلون قولینی یووب پیلمه‌ن یاصاب آلدی. کیه‌و صیلارغه آلغان میسکی‌ده الگه‌ری پیلمه‌ن کیتدی، آنك آرتندن طاووق به‌لشی، آنك آرتندن دوگی به‌لشی، آنك آرتندن طوترما بله‌ن ایت، آندن صوك چیه‌صووی. میسکی‌توبنده گنه قالغان پیلمه‌ننی، مرفوعه آبصطای، صادق آبزیغه صالوب بیردی. یارتی توبی قالغان

طاووق به‌لشینك یارتی‌قابقاچینی علاونك اوغلینه صندروب بیروب، قالغانینی جیوب قویدی. یارتی توبی کیسله‌گان دوگی به‌لشندن قارتینه بر کیسه‌ك، اوزینه بر کیسه‌ك آلوب، کیلونگه یارتی قابقاچینی تورتدی؛ اوچ دورت قالجه ایت بلەن دورت بیش کیسه‌ك به‌ره‌نگیسی قالغان ایتنی قارتی آلدینه قویدی. اوزی:

— کیلون، صاماؤارك قایناغانمی؟ ملا خلقی آشدن صوك چای اچوچه‌ن بولا ـ دیب، صاماؤار قویارغه قوشدی.

صاماؤار بیرلدی. چای یانینه مرفوعه آبصطای، لیمون، افلیسونغه باشقه، کیچه پشورگان آلما به‌لشینی، صادق آبزی آلوب قایتقان کانفیتلردن بر صاووتینی، « بلکه چای بلەن قابوب اچه‌رگه یاراب طورور » دیب، ؤارینیه یانینه قوری یمشلر تویه‌ب کرتدردی. آندن صوك:

— کیلون، قاین آتاك ایرته‌دن بیرلی ره‌تله‌ب چای اچکانی یوق، صاماؤار قوی‌ده مونچه‌کنی باروب قارا. ملا خلقنده کیه‌ونی، بیت، کیچ‌ده کرته‌لر. صواری بارمی؟ ایده‌ننی یووب آل، سولـگیلر بنی آلشدر. پاری بتکاندر، آزغنه چبوق ـ چابق بلەن گنه یاغوب آل! تیز یور! کیه‌و ملانك آشیسی کیله باشلار، کیچکی آشنی صالورغه کیره‌ك ـ دیدی. کیلون طاغی ایکی کویه‌نته صوکیتردی؛ طاغی مونچه‌نك ایده‌نینی یودی؛ طاغی یاقدی. یولده « آشیسم کیله، سوت بیر! » دیب جلاب طورا طورغان اوغلینی، « باشمنی ئه‌یله‌ندرمه، بتمه‌سنك ئلی! » دیب صوغوب کیتوب، بازغه توشوب، ایت آلوب مندی، طاغی قازان آصدی؛ طاغی علاولر قایتقانچه دیب طقماچینی کیسوب قویدی. ایرته صالنغان به‌لشنی یلتور اوچون میچکه کرتوب طقدی. شوندن صوك طاغی وقت طابوب، چای اچیم ایندی

دیب صاماؤار قویدی. لکن صاماؤار قاینیناب اولگورمه‌دی، ساجده ایشکنی قاغوب:

— جیگگی، صاماؤارك یوقه‌ی؟ ـ دیدی. کیلون طاغی صاماؤارسز قالوب، مونچه‌نی طومالادی.

آش قاینادی. علاولرگه نرسه آشاتورمز ایکان دیب توشنورگه اولگورمه‌دی ـ آنلر طاغی قایتوب کردیلر. کیلون اش آراسنده‌غنه طاغی آنلرغه صاماؤار قویدی. مرفوعه آبصطای‌طاغی‌یارتی طاووش بله‌ن گنه:

— قازانمز بوش توگل، کیه‌ولرگه آزغنه آش آصدق ـ دیب، تگیلرگه طاغی یارتیشار به‌لش قابقاچلری بیردی. علاونك مغرداوینی، خدمتچینك آشقه قاراوینی جوابسز قالدرماس اوچون:

— کیه‌و بار بیت، بله‌سز، ملا کیه‌و! ـ دیدی‌ده کروب کیتدی.

مونه کتولر کروب کیلون صیپرلر صاووب بترمه‌دی ـ کیه‌ولر طاغی مونچه‌غه کیتدیلر. آنلر قایتوغه دیب، اول طاغی صاماؤار قویدی. چایدن صوك بایاغی کبی‌اوك ایتوب، طاغی الگه‌ری شورپا، آندن آری به‌لش، آندن آری ایت، آندن آری یمش صووی، آندن آری صاماؤار بیرلدی. شونلر بتکاچ، قاین آتاسینه طاغی صاماؤار قویوب بیرگاچ، کیلون ایرته‌گه مونچه‌غه یاغارغه اوطون ایلتدی. قاین آناسینه قیماق، صومصاغه‌قیپارغه یمورقه، اون، سوت کرندی. آنا مینك صیپر صاووب سوت بیروویني کوته کوته آچ کوینچه بوقلاب کیتکان اوغلینی اورونغه صالدی. بر آز اش بتکان کبی بولغانغه، اوزینك بوکون ایرته‌دن بیرلی چای اچمه‌گانینی‌ده خاطرله‌ب، صاماؤار قویدی. اوزلری یاتا طورغان

کله‌نکه چای اورنی حاضرلەب، سوت، ایکەەك ایلتدی. یاتارغه بارورغه دیب کیتکانده چای شیکه‌رنی آلوب کینەکچی بولوب اویگه کردی. کیه‌ولر اویندن ایشك شاقلدادی. بر توبن کوته‌رگان ساجده:

ـ مونه جیگگی بونلر کیه‌و بوله‌کی. مونه، صاماڤارغه اوط صالوب‌غنه قوی، جیگگی، بر آزدن اوزم آلورمن ـ دیدی. کیلون بوله‌کلرنی چغاروب بیردی. اوزی طاغی صاماڤار قویدی.

بوله‌کلر آراسنده علاوگه ایسکی حتفه‌دن‌تکلگان بر کله‌پوش، مرفوعه آبصطایغه ئولك اوستندن کیلگان جون یاولق، صادق آبزیغه کولەکلك صیتسه، کیلونگه زور فرانسوز یاولق، اوغلینه قزل صابلی په‌کی، دوست ایش قزلرینه بیرور اوچون صابونلر، کرشه‌نلر چقدی.

کیلون قاین آناسی، قاین آناسینڭ قەغانلرینه صوطوتروب یانارغه کیتدی.

ایکنچی کوننی‌ده وقت شولای اوتدی. اوچنچی کوننی‌ده قازان بوش بولماغانغه علاولرگه آش بولمادی. اش کوبگه کیلون چای اچه آلمادی.

شول کوی بله‌ن طوقز کون اوتوب کیتدی. طوقزنچی کوننی کیه‌و، کیته‌رگه تله‌سه‌ده، مرفوعه آبصطای، ملالر چه بولماس دیب، اونبرنچی کونگه قالدردی. لکن، آق اون بتوب کیتکانگه، صادق آبزی آول صاتوچیسندن‌غنه اون آلوب کیلدی. ایکنچی کون دوگی بتکانگه، مرفوعه آبصطای، کیلوندن‌گنه دورت بیش قاداق‌غنه دوگی آلدردی. قداغیغه بوله‌ك ایتدروب صالا طورغان به‌لش‌گه یەش یتەەس کبی کورنگانگه، بر آزیەش‌ده کیترتلدی؛

ضعیف گنه، یابق‌غنه کیلگان کیه‌و، قزاروب، طولوب کیتدی. علاولر، خدمتچیلر، زندانلدن چقغان کبی، ایرکنله‌بره‌ك صولادیلر؛ آطقه، صییرغه ایرکنله‌بره‌ك: «های، هوی! طوچا!» دیب قچقرا آلا باشلادیلر. ایك زورسی - اون ایکنچی کوننده اشدن قایتقاچ قاینار آش آشی آلدیلر.

اوچ دورت کون اوتکاچ‌ده مرفوعه آبصطای:

— قارت، ملا کیه‌ونی آلدرونی اویلی باشلارغه کیره‌ك، سینك خاطر ڭگه‌ده کروب چقمی. اول بیت موڭیك کیه‌وی توگل- دیب طوغلی باشلادی. بیشنچی کوننی آنی ایکی یوك بله‌ن ایگون تویه‌توب، آزراق‌غنه اون، دوگی، یمش، چای شیکه‌ر، لیمون، افلیسون، قوری یمش، ڭاریئیه، کانفیتلر، واق تویه‌کلر آلورغه شهر گه یبه‌ردی. طاغی مونچه‌لر، ایده‌نلر یوولدی؛ طاغی کیه‌و ملانك کیلووینه دیب فریده چاقرتلوب، یاگا قوش تلی پشرلدی، یاگا پشکان قایماق قاینانلدی. طاغی اوچ آط جیکدرلوب کیه‌و ملانی آلورغه یبه‌رلدی؛ طاغی کیلون، کونینه ایکی قوناق آشی حاضرلی، کونینه آلتی صاماڭار بیره باشلادی؛ طاغی اشدن‌قایتقان علاولر گه، قازان‌بوش‌بولماغانغه، قوری صاری بیرله، کون بویی آول بویندن صارق آلوب، تیری جیوب یوری طورغان صادق آبزیغه قالدق پوستق آشاتلا باشلادی. طاغی کیلون کون بویی آچ طورا باشلادی. طاغی بتون اوی اوره‌کلر طورا طورغان سرای کبی طاووششز، طنسز یاشی باشلادی. طاغی آطنه‌نك صوگنده شهر گه باروچیلر آرتندن بیش - اون قاداق غنه مای بله‌ن بر

قاداق‌غنه چای، یارتی‌پودغنه برنچی‌اون آلدرورغه‌طوغری کیلدی. طاغی اون کون اوتکاچ کیه‌و، بتون حاضرله‌نگان نرسه‌لرنی آشاب بتروپ، قایتوب کیتدی؛ طاغی علاولرنڭ آوزلرینه قاینار آش تیدی.

اوچنچی کیلوده پرا گراما باشقارا توشدی. کیه‌و ملا بله‌ن ساجده‌نی مرفوعه آبصطای، ایلگه کونگه چغاراسی کیلگانگه، ایك اوّل آبصطای بله‌ن حضرتنی کیه‌و چاینه چاقردی. چای بله‌ن گنه یبه‌رو یاخشی بولماغانغه، بیلگولی، کیلون به‌لش‌ده یاصاب طقدی. مرفوعه آبصطای اوزی آصقان یا گا تکه شور پاسینه طقماچده کیسوب صالدی. ایکنچی کوننی صاتوچی سراجیلر، خاتونی بله‌ن چاقرلدیلر، «اوزمزنڭ فخرالدینلر» ده کیچکی آشقه‌اونده‌لدیلر. کیلوننڭ آتاسی ذاتسز بولسه‌ده، علاو کوڭلی قالماسون دیب، قداغی بله‌ن اولده دورتنچی کوننی آشقه آلدرلدی. بیشنچی کون، آلتنچی کون‌ده قونافسز قالنمادی. لڭن بو مشقتلر بوشقه چقمادی: ملا کیه‌و بله‌ن ساجده‌نی پارلاب آشقه چاقرا باشلادیلر. مرفوعه آبصطای ایك اوّل حضرتلر چاقرسه‌لر ایدی دیب بیك تله‌سه‌ده، اوزقزینڭ حضرتلر بله‌ن یورشکانینی کوره‌سی کیلسه‌ده، برنچی‌سراجیلرغه‌بارورغه طوغری کیلدی. آندن صوڭ بیك یالنوب چاقرغانغه، ذاتسز راق بولسه‌ده، قدالرغه بارورغه وعده بیرلدی.

بو کونلرده اش کیمی توشه‌ر دیب کیلون طنچلانسه‌ده، خدمتچی بله‌ن علاوقازان بوشار دیب شادلانسه‌لرده، مرفوعه آبصطای، «آشده آشاغانغه اشانوب قوناقنی آچ قالدرمیم!» دیب، همان ایکی

آش آشاتودن طوقتاماغانغه، ایکیسی‌نك‌ده امیدلری بوشقه چقدی.

کیه‌ولر قوناقغه چغاباشلاو بله‌ن علاو اوچون‌طاغی‌بر اوکایسزلق آرتدی: صوقانك ایك قزو وقتی بولسه‌ده، ایکی صابان بله‌ن صوقالاب تیزره‌ك ایکیشه‌رله‌رگه کرشورگه تله‌سه‌ده، کیه‌وملا استاذ بیکه‌سی بله‌ن اورام بویندن سلکنوب جه‌یه‌و یورى آلماغانغه، بر آط هر وقت اویده قالدرلدی. طاغی قای وقتلر آشدن صوك قر قاراب کره‌سیلری کیلگانگه، ترانتاسنی هر وقت مایلاب حاضر ایتوب طوتلورغه طوغرى کیلدی. اشنك ایك قزو وقتنده قاینار آشسز آطنه‌لر اوتکه‌رو نی قدر آور بولسه‌ده، آطینی آلوب آنی قولسز کبی قالدرو طاغی آور طویلدی. اول:

— کم بولغانلر؟ ئلله خان اوغلی بله‌ن خان قزیمی؟ جه‌یه‌و بار آلماسلرمنی؟ — دیب قارشی طورماقچی بولسه‌ده، مرفوعه آبصطای:

— اوغلم، نی سویلیسك؟ کیه‌و ملامی؟ کیه‌و ملا آوز سلکنوب اورام بوینچه جه‌یه‌و یورسنمی؟ سین آنی احمدی مالای دیب بلدکمی؟ — دیگانگه، علاو، نی قدر سویله‌ب، صوقانك قاتیغه قالووینی اثبات ایته‌رگه تله‌سه‌ده، بر معنی چقمادی: آط قالدی؛ قازان بوشامادی؛ بیر قاتا کیلدی.

اوراق اوستنده‌ده کیه‌وصیلاو بله‌ن مشغول بولغانغه، کیلون اویدن کینه آلمادی. قورى صارى بله‌ن طوروذن طویوب بتکانگه، خدمتچی قاچوب، قر یاغینه کیتدی. بتون قرده علاو اوزی‌قالدی. الگه‌ریگی یللرده اوزلری اورا طورغان بیرلرنی‌ده کشیگه بیرورگه طوغرى کیلدی. اشنك ایك قزوقتنده‌غنه، اورلق اوچون کولته کیترورگه‌طوتونغانده‌غنه، اون بتدی. کیه‌وصیلی صیلی صانا کیلگانگه،

طارتدر ورغه آرش بتكانگه، علاونك باباسندن بر يوك آرش پودفه پودآلندى. آلاى بولاى كولته كرتوب اورلق ياصارغه اولگورمه‌ديلر، طاغى كيه‌و كيلووينه اونى طوزى، مايي چايى، دوگيسى بتكانگه، ايكى يوكگه تويه‌ب، ياكا آرش بله‌ن علاو بازارغه كيتدى. اوراق قيبات بولغانغه، بيروب اوردورغه ديگان آقچه‌لر كيه‌و صيلارغه كيتكانگه، صادق آبزينك بو يل اوراغى ملالردن‌ده صوك بتدى.

اوجم‌قرى چوارلانوب بتكانده علاو برنچى چاچو بله‌ن چقدى. چاچوگه چنلاب كروب كيتوب ته‌مينه‌گنه يته باشلاغانده طاغى ملا كيه‌ونى باروب آلورغه كيره‌ك بولدى. طاغى ايكى كون بوشقه اوتدى. اول، شول بوشقه اوتكانلرنى توله‌ر اوچون كونى تونى سوره باشلادى. لكن اويگه قايتقانده آش بولماو، شول آشسزلق نك جاى بويى بار ووى آنى كوچسز له‌تدى: اول قيناب طاشلاغان كبى بولوب آروب، ايرته‌گيسون اورنندن قالقا آلمى باشلادى. كيلون‌ده اشدن چقدى: اول، هر كوننى ايكى مونچه ياقسه‌ده، باشينى او ارغه وقتى بولماغانغه، بتله‌دى: كر يووارغه كونى يتمه‌گانگه، علاوده، اوزى‌ده ايكيشه‌ر آطنه آلما‌شدرماينچه كيه كيلگانگه، بتون اوست باشلرى كرگه، بلچراقغه باتدى. وقتنده آشاتوچى، قاراوچى بولماغانغه، علاونك اوغلى‌ده چوانلر، قچتقيلر چغوب آوردى. صادق آبزى‌ده ئللە نرسه گه بوكره‌يه توشدى. كيه‌و ملاغنه اوشه‌نمه‌دى: اول، طازارغاندن طازاردى؛ قزاردى، طولدى.

آشلق ياخشى اوكفان بولسه‌ده، صادق آبزى، « كيبه‌ن قالدرساك ده فائده ايتوب بولمى، جاى بهاسى قيباتراق بولسه‌ده، آنك

الوشینی گنه‌طچقان‌ده کیسوب‌بنره» دیب، کیبه‌ن‌فالدرا آلمادی. کیه‌و ملانی تربیه قیلو، کیه‌و ملانی صیلاو آنك یوغینی آشاغانغه، صاریسینی صاوغانغه، آنك حالی چاغایغاندن چاغایدی. مرفوعه آبصطای غنه اوزگه‌رمه‌دی. اول حاضر بتونله‌ی باشقه جرلر جرلی ایدی: اول موژیك خلقی‌نك ملا مؤذننی قاراماوندن زارلانا، عشر بیروب‌مالینی حلاللەماینچه آشاوینه آچولانا، ایل کوندەگی بوزوقلقلرنی شوندن کوره، خاتون قز مجلسنده «عشرسز مال حرام بولا، فلان» دیگان سوزلرنی‌ملا خاتونندن‌ده بیش اچقندرا ایدی. اول، درستی‌ده، کیه‌و ملاسینه بویل بولغان سیکز آرباغنه عشرگه آچولانا، شول ذاتسز آولنك موژیکلرینی تیرگی، موژیکلرنك شول اویاتسزلقلرینه‌ایسی کینه ایدی. شول عشردن سوز چقغانده اول:

— قارت، بولای قالدروغه یارامی، آنلر یاش کشیلر بیت، ئللەنی قدر کیره‌کلری بار. عشرگنی چغارماسالك مال حلال بولماس — دیب، تگان‌دیب، قارتنی، بیگره‌ك علاونی، کیه‌و ملاغه عشر بیروگه، ملاغه بیرگان کبی، جیلدن صوك اورلغان‌دن ناچارغنه بر آرباتوگل، تمام عشر، اون آرباغه بر آرباغه بیردروگه تلی ایدی. ملاکیه‌و یوق وقتده آنی ساجده‌ده قوّتلی ایدی. لکن علاو:

— بونده عشری مشری قالمادی ایندی. ایکی کیبه‌ن آرش آشاب بتردیلر. حاضر ایندی یاکا آشلقغه طوتوندیلر — دیب، طاوشینی کوته‌روب‌سویله‌رگه‌طوتونسه‌ده، ساجده، آبزاسینه‌اوپکه‌له‌ب، آش آشاماینچه تگی اویگه چغوب کیتنه، مرفوعه آبصطای:

— آلای باریمی صوك، اوغلم. کیه‌و ملاغه قارشی آلای ایته‌رگه الله‌دن قورق! ملا مؤذن رضاسی — الله رضاسی دیلر، تلك قورور! — دیب، قورقته‌ایدی. علاوتلی قروو‌ینه‌اشانماسه‌ده، شول،

بونلرغه کیلگانده‌چرا کبی کیلگان، حاضر صابان طوینده کوره‌شورگه طازارتلا طورغان باشقرد کبی قزارغان مؤذننك دعأسندن‌فلاننن قورقماسه‌ده، قچقرشوب‌طورورغه کوڭلی بارمی،طاغی قولینی بوطاب، آتاسی قوشقانچه کیه‌وملاغه عشردن دیب کیبه‌ن قویا ایدی. لکن کیه‌و، اویله‌نگانینه اوچ دورت آی اوتکاننی سیزمه‌گان کبی، همان ئلی خاتو نینی اویینه آلورغه تله‌می، اول همان‌ئلی آینك یکرمی کونینی بونده اوتکه‌ره ایدی.

کون اوتکان صایون مرفوعه آبصطای اوزگه‌ره بارا ایدی: اول، صویارغه دیب آلنغان صییرنی:

— بیك ماتور ایکان، ساجده‌مه بولور. قاراسانا، قارت، ایمچه‌کلری! ــ دیب، صویدرماینچه قالدرا، قر یاغندن ترانتاس جیگوب قایتقان ئه‌به‌لی مالاینك ترانتاسینی‌ده:

— قارتقایم، بیگره‌ك ماتور ایکان. قاراسانا اوُری یا ڭالاساق! قارا، قوطسز نیندی یه‌مسز ایتدوب،ترانتاسنی یه‌مسزله‌ب اوطروب یوری. ساجده‌گه بولور، قارتم، آلیق ــ دیب، آنی‌ده آلدرا ایدی. بتون‌آولدن‌قاز یونلری،مامقلر جیدروب، «ساجده‌مه بولور» دیب، مندەرلر یاصاتا؛ علاو، قارتی بارغان صایون بازاردن ئلی ساجده‌مه مندەرطشلغی، ئلی‌ساجده گه‌تەرەزه پرده‌سی، ئلی‌ساجده گه‌چارشاواق، ئلی ساجده‌گه چبلدق آلدرا ایدی. لکن جیینوهمان بتمی ایدی: آطنه صایون یا ڭا کیره‌ك میدانغه چغا، آطنه صایون ساجده‌نك جهازینك طولماغان ییرلری کوزگه کورنه ایدی.

صابان آشلق صاتلغاچ، مرفوعه آبصطای:

— ملاکیه‌و ساجده‌نی آلورغه صوراسه، قارت، نیشله‌رمز؟ سین بر نرسه ُبلمه‌گان کبی طوراسك. نیچك‌ایتوب‌قزه‌نی‌شول‌ایسکی

اویگه توشریك! ایچماسام شونده اوروس آراسنده یورگانده قاری یور: یون گنه، یاخشی‌غنه‌بتکان‌اوی بولماسمی؟ بورادن صالدرورغه بیك اوزاقغه کیته‌ربیت ـ دیه باشلادی. صادق آبزی، الگه‌ری اوزینك کسه‌سی صایاغا باشلاغانینی کوروب، اول قدرتیره‌ن کرمه‌سکه تله‌سه‌ده، مرفوعه آبصطای:

— نی سویلیسك، قارت؟! نیچك یاش کشیلر قاین آنا اوینده طورسونلر!؟ یاری طورغان وقتی بار، یارامی طورغان وقتی‌بار. حاضر اوستاسی‌ده اوچسز بولا، موگی‌ده یون بولا ـ دیه ایدی. علاو طاغی قارشی کیله، طاغی مغردانه، طاغی آکار قاراماینچه اش باشلانا ایدی.

مونه شولای ایتوب اوی‌ده اشله‌نه باشلاندی. ساجده قوناقغه بارغانده اوینی یاراتوب قایتدی؛ لکن قایتقاچ‌ده:

— ئه‌تی، شونده قالدق پوستقدن مونچه‌ده یاصات ایندی. مونچه‌لری یوق، کورشیگه یورو بیك اوکفایسز ـ دیه‌رگه اولگورمه‌دی، مرفوعه آبصطای:

— یاصاتورمز، قزم، یاصاتورمز ـ دیدی.

کیه‌و ملاغه یوط صالدرورغه، ساجده‌گه جهاز حاضرله‌رگه شافتی کوب آقچه کروب کیتکانگه، صادق آبزی بو یلنی بیرنی‌ده کوب آلمادی؛ درستی ـ آلا آلمادی. اول طاغی کشیگه سویله‌گانده: «ایگونمن‌ده فائده یوق، یل کوته‌سك، یاریلا الله بیرسه، بولماسه نرسه؟ آقچه‌ك، خدمتك ئه‌رمم بولا!» دیگان بولوب یورامانچی بولدی.

اویلر بتکاچ‌ده، کیه‌وملا ساجده‌نی بتونله‌ی آلورغه بواغانغه، صادق آبزی طاغی قزو قزو شهرگه یورورگه طوتوندی. اول شافتی یومشاغان بولسه‌ده، سر بلدرمه‌س اوچون، ساجده‌گه آق

صاماڤار، یاخشی‌چینایاقلر، یاخشی‌تاریلکه‌لر، میسکیلر، قاشقلر، ایکی جیز قومغان، زور باقر طاز، زور هیبت صاندق آلوب قایتدی. لکن مرفوعه آبصطای:

— آی قارت، آی قارت! ایرار ئه‌یبر آلا بلمی شول. بو صاماڤارنی کونده قویارغه یاری‌منی؟ قرق تینلك جینایاقنی کونده طوتارغه یاری‌منی؟ سین ایندی آنی، آلغان آلغانده قالا، شونده طاغی آلتی پارغنه آق پراصتوی چینایاق، آلتی‌غنه تاریلکه، آنسی اون ایکی بولسه‌ده یاری، بر دوژینه‌غنه قاشق، کچکنه، ایکی اوچ کشیلك گنه پراصتوی صاماڤار آلالر ــ دیب قارشی آلدی. صادق آبزی چننده ئه‌یبر آلا بامی ایکانینی تصدیق ایتوب، ایکنچی بارغانده شونلرنی‌ده آلوب قایتدی. صییر بیرگاچ آط بیرمی کیلشه‌می ایندی! علاو،نی قدر بیردرمه‌سکه تله‌سه‌ده، بویل‌غنه دورنکه چقغان آیغرنی بیرور گه کیلشلدی. بیش باش ایری صارق بیرور گه بولدی. طاغی، قازی، اورده‌کی خاتون قزاشی بولغانغه، مرفوعه آبصطای،ایرلر گه کیکاش ایتوب طورماینچه، ایکیشه‌ر اویا قاز، اورده‌ك، اونبر اون ایکی باش طاووق بیرورگه دیب، صویدرمی فالدردی.

طوی کونی صورارغه کیه‌و ملانی آلورغه کیتدیلر، لکن کیه‌و کیلور آلدندن ساجده ئللله نرسه آوروب کیتدی. کیه‌و کیلگاچ طوروب چقسه‌ده اول آش تورلی‌له‌نه، قای وقت قوسقالی‌ده باشلادی. مرفوعه آبصطای:

— قاین آنا اوستینه نیچك بولای یبه‌ره‌سك، صییری بار، صارغی بار. قشقی صووقده اویره‌نمه‌گان کشی یوکلی کوینچه نیچك قارار ــ دیب به‌یله‌ندی. کیه‌و ملاغه:

— سین ایندی، ملا کیه‌و، رضا بول، جایگه‌الله‌تله‌سه آلورسك ـ دیدی.

صادق آبزی اچندن اوزاتورغه تله‌سه‌ده، کیه‌و ملا یوری گنه ایندروب:

— سزنك سوزدن چقمیم ایندی، ئه‌بی، سز گه بیك مشقت بولدی ایندی ـ دیگاچ، صادق آبزی‌ده:

— اوز بالاك اوزگه مشقت بوله‌می، ملا کیه‌و، عیبلی گنه کورمه! قدر، حرمت ایته آلمادق ـ دیدی. شونك بله‌ن ساجده‌نك توشووی جایگه قالدرلدی. جای کونی قاز، اورده‌کنی قایدن طابوب بولور صوك دیب، مرفوعه آبصطای، آنلرغه آتالغان آنلرغه بولسون دیب، قوش ـ قورتنی صویمی قالدردی.

قشقی صووقلر کردی. ملا کیه‌و همان، الگه‌ریگی کبی، آینك یکرمی کونینی بونده اونکه‌ردی. لکن هر وقت باروب آلورغه اوکفایسز بولغانغه، کیه‌و ملانك اوزینك آطی بولماغانغه، آیغرنی بیرورگه قرار بیرلدی. علاو باشقه آطلرغه تویه‌ب ایکی یوك بچه‌ن ایلتدی. کیه‌و ملااوزی کیتکانده، آستینه‌غنه صالوب، ایکی قابچق صولی، آطقه بوطارغه بر قابچق اون آلوب کیتدی.

یازغه تابا اوسه‌کلرده آشلق بتدی. کیه‌و ملانی صیلارغه اون ـ طوز آلـور اوچون صابـان آشلق اورلغینی صاتـارغه طوغری کیلدی. اورلق یتکانده آطلرغه بوطارغه اون، خدمتچیگه آشاتورغه ایکمه‌ك بتدی. چاچارگه اورلق بولمادی.

صادق آبزی، کوب چاچودن فائده یوق دیب، طاغی بر ایکی دیسه‌تینه یبرنی صاتوب، اورلق آلدی. قالغانینه طاغی، مرفوعه آبصطاینك ئه‌یتووی بوینچه، ساجده گه کوله‌کلك آلوب قایتدی.

جای بوالدی. ساجده‌نك قزی طودی. ملا مؤذن بالاسی بیت، موژیك بالاسی توگل! بالا آطی قوشو مجلسینه مرفوعه آبصطای نیچك‌ده قداغی آبصطاینی آلدراسی کیلدی. ایسکی زاپاس بتکان بولغانغه، صادق آبزی اوز صارقلرندن دورت باشینی صویوب، ایلتوب صاتوب، مجلسکه ئه‌یبرلر آلوب قایتدی.

بالا طویی بیك ماتور اوتدی. کچکنه استاذ بیکه‌گه ئللهٔ نی قدر بالا آشی، ایکسز چیکسز کولمه‌کلر، خسیته‌سینه قادارغه تنکه‌لر کیلدی. مرفوعه ئه‌بیسی بیك ماتور بیشك اشله‌تدردی؛ قویندرور اوچون بیك هیبت جیز طاز بله‌ن جیز قومغان آلدردی؛ ملا کیه‌وگه بالا بوله‌کی دیب، صادق آبزیدن یاکا چیتك آلدرتدی.

ساجده ترلوب یتدی. طویغه یاکادن حاضرله‌نه باشلادیلر. مجلس یاصارغه، بوله‌کلر آلوب کیته‌رگه طاغی واق تویه‌ك نرسه‌لر کیره‌ك بولغانغه، سرصناتماس اوچون، صادق آبزی بر آطنی صاتماقچی بولدی. چننده آشلقنی بو یل اول قدر کوب چاچمه‌دیلر. نرسه گه‌یوقغه آشاتوب‌طورورغه! ئه‌یتکان‌سوز اشله‌ندی: آط صاتلدی.

طوی بیك شه‌ب اوتدی. آلدن کورشی آول بایارندن آلغان پژوسقاده کیه‌و ملا بله‌ن ساجده کیتدی؛ آرتدن دورت یوکده ئه‌یبرلر کیتدی. صییر، صارق، بونلر بله‌ن برگه باروب کرسون اوچون، آلدانوق یبه‌رلدی.

طوی توشدی.

کیه‌و کیتکاچ یورط بر آزطنغانراق بولوب قالدی. خدمتچی بله‌ن علاوگه‌ده آش قازانی بوشادی. کیلوننك‌ده اوستینی باشینی

يوارغه، كرينى‌چايقارغه وقتى‌بولدى. صادق آبزى‌ده، شول بريلەن چغارلغان ماللرنى كرتور اوچون كبى، بره‌مله‌ب بولسه‌ده، روس‌دن صارق آلوب قايتوب صويا باشلادى. علاو ياڭا غيرت، ياڭا قوّت بلەن تكرمەن صالور اوچون بوره‌نه‌لر كيسه‌رگه طوتوندى. مرفوعه آبصطاى‌غنه ايسكى حالينه كره آلمادى: اول ايرته بلەن چاى اچكانده:

— آى بالالر، سز مونه نيندى راحتله‌نوب آشيسز، اچه‌سز، مينم كوڭلم اورننده توگل، ساجده‌م حاضر نيشلى ايكان؟ ملا كيه‌و اويده ميكان؟— ديب سويلى باشلى، ياخشيراق صارق صويلسه:

— مسكين قزم بلەن ملا كيه‌و گنه بولمادى، ايتى نيندى ياخشى- ديگان سوزى بلەن آشنى طوزلى، شهردن بر بر طانسغراق فرسه آلوب قايتلسه، « ملا كيه‌و بلەن ساجده‌مه بولور » ديب، جماعتكه كورسه‌تمه‌ينچه ياشروب قويا ايدى. ساجده‌لرنڭ آوللرينه باروچى بربرخاتوننى ايشتسه، اول، كيچدانوك آول‌صاتوچيسندن غنه اون آلدروب، آچى كومه‌چلر صالا، بيش- آلتى‌غنه واق به‌لش ياصى، صادق آبزيدن اوچ دورت‌گنه ليه‌ون بلەن يارتى قاداق‌غنه چاى كيترته، يانينه هيبت‌گنه طاووقنى طولتروب، پخته‌گنه‌توروب:

— ملا كيه‌و دعأ قيلسون، قزم سلامت بولسون! - ديب، بولەك يبه‌ره ايدى. ايلگه كونگه قوناق كيلسه، اول:

— شونلر بلەن برگه اوته‌ر ايدى، قارت، ملا كيه‌ولرنى آلدرو كيره‌ك ايدى - ديب، قارتينڭ باشينى ئه‌يله‌ندره، قاى وقتلرنى بر كمدن‌ده صوراماينچه كورشى مالاينه اوچ يمورقه بيروب آط جيكدروب آلورغه يبه‌ره ايدى. آنلر كيلگاچ اول طاغى ئللە قايدن مای‌ده طابوب آلا، پشكان قايماقده بولا، ليمون،

افلیسون‌ده‌چغارا ایدی؛ایتسز نیسز چاق بولسه، برده قزغانماینچه، ایرته‌ده کیچ‌ده طاووق صویا، آنچه بولماسه ایرتوك صادق آبزینی یبه‌رتوب، بورچقه‌غنه اون ، مای، دوگی، یه‌ش‌ده آلدرا ایدی. آطنه بویی اورمانده قونوب طوڤوب‌یاتقان علاوگه‌کچی آطنه کون مونچه یاغارغه اوطن بولماسه‌ده، ایرته بله‌ن، الگه‌ریگی کبی، قاپارتما پشرورگه مای، اون بولماسه‌ده، ملا کیه‌و دیگاچ شول نرسه‌لر همه‌سی بردن طابلا، همه‌سی حاضرله‌نه ایدی.

لکن جای اونکان صایون بویلنڭ بلطردن آیرماسی بارلغی بیك بلنه ایدی. اون،اون بیش یلدن بیرلی توبی کورنمه‌گان اون، آشلق اوسه‌کلرندن ئلله قایچان جیللر ایسه ایدی. صرتلری قایده ایکانلکی یوغالغان آطلرنڭ‌ده قابرغالری صانالوب طورا ایدی. هر وقت طازاکییم‌ده یوری‌طورغان‌صادق آبزینڭ‌ده اوستی‌مایلانغان، علاونڭ‌ده اویوقلری‌یرتلغان، کیلوننڭ‌ده کوامه‌کلری‌سیدره‌گان ایدی.

شونلرنی کوروب، علاو اوچ کشی قدر اشلی، صادق آبزی الکه‌ریگی‌دن ایکی الوش آرتق غیرت بله‌ن صاتو ایته ایدی. لکن کیلگان فائده، اشله‌گان اش همان اویولا بارا، صادق آبزینڭ اون آلورغه دیگان آقتق بیش صومی ملا کیه‌ونڭ یورط تیره‌سینه طاقتا آلورغه‌یبه‌رله، علاونڭ اوچ آطنه ماتاشوب چرتکان‌مونچالاسیده ملا کیه‌ولرنی صیلار اوچون واق تویه‌ك آلورغه کیته ایدی. چغش‌کوبه‌یگان صایون‌یورط بوزولا بارا، فقیرله‌نه بارا؛ فقیرله‌نگان صایون یتمه‌گان ییر کوبه‌یه بارا، شول یتمه‌گانلرنی بترور اوچون، بیگره‌ك کشیگه کورسه‌تمه‌س اوچون، بورچقه‌باتابارا ایدی. یاکا آشلقه ئلی شافتی یراق بولسه‌ده، صادق آبزینڭ اویی کوبدن بورچقه اون آشی، آول کیبتچیسندن چای شیکه‌رنی یازدروب آلا، ملا

كيەولرنى چاقرورغه بولسه طاغى بر ايكى باش صارق صويلوب صانلا، ياكه بلطرغى طانا ايتكه ئەورله ايدى. هر نرسه كيەى، هر نرسه ارى، مال طوار آزايا ايدى.

كون شولاى، يغلا طورا اوتكان چاقده، ملا كيەو يورط ييرنى بتروب، يورط قوتلارغه قوناقلر جيارغه بولدى. آنلر، ساجده بلەن ايكەو، بابالرينى، علاو بلەن جيڭگەلرينى چاقرورغه اوزلرى كيلديلر. طاغى ملا كيەونڭ طوتاسى، ملا كيەونڭ مدرسەده برگه اوقوغان ايبەش شا كردى، اورطه آول ملاسى، اوزلرينڭ حضرتلرى ده چاقرلغانغه، قوناقلر شاقتى كوب، شاقتى قدر لى بولا چق كبى طويلدى. ساجده ئەنيسينه:

-- قوناقلر اوچون، ئەنى، ئەتى بر قابچق اون آلسون، بر قاداق چاى آلسون، بيش اون قاداق شيكەر يانينه برگنه صاووت ۋارينيه آلسون. دوگينڭ بيك واغى بولماسون! برەر كون آلدن، ئەنى، اوزڭنڭ گنه بر بر مالاى آرتندن بر صويغان تكه، برنى ترلەته، ملالر آلغان كوننى صويارغه، برەر يازم غنه مای بلەن يبەرورسڭ. طاغى اونوتقان ايكانمن: قوناق - توشمنڭ آطينه بوتارغه بر قابچق غنه اون ده صالوب يبەر!ـ ديدى. كيەوڭ ملا، اوزڭ ملا باباسى، ئەبيسى بولغاچ بونلرنى ده طوتر ورغه كيرەك بولدى.

يورطده چغارورلق بر نرسەده بولماغانغه، صادق آبزى باشينى قاشى قاشى بورچقه آرش صورارغه كيتدى. آولنڭ طازا قارا موڭيكندن بازارده ۵۰ تينلك آرشنى ايكى آيدن صوڭ تولەرگه ۹۰ تينگه ايسەبلەب يوز پود آرش آلدى. علاونڭ صوغشوب قرلشوب دورت قابچق تكرمەنگه چغارغانينه باشقەسينى بارسينى ده

بازارغه ایلتوب صاتوب، بایاغی ئه‌یبرلرنی، آندن صوڭ یورط قوتلاب ایلتور اوچون ایکی زور لامپابله‌ن اون ایکی پارچینایاق‌ده آلوب قایتدی؛ مجلسده صدقه‌غه فلانکه آقچه بولماس کبی بولغانغه، تیزگنه اوی طومشی ایکی صارقنی صویوب، ایتلرینی آقچه‌غه ئه‌یله‌ندردی.

بارور آلدندن‌غنه علاونڭ آلشدرورغه کولمه‌کی یوقلغی، کیلونڭ آیاغینه کیه‌رگه که‌وشی یوقلغی طاغی اشنی بوزدی. یاری ئلی آولده‌غی صاتوچی‌ده کولمه‌ك ده، که‌وش‌ده طابلدی.

بارورغه آط جیکگانده‌گنه ساجده‌دن ملا کیه‌و قولی بله‌ن یازلغان خط کیلدی. اول خطنده ئه‌نیسی، ئه‌تیسینه بیك کوب عزیز عمرلر تله‌گانڭ صوڭنده، قوناق توشمده کیره‌ك بولور دیب، بیش ـ اون صوم‌غنه آقچه آلوب کیلورگه اوتنگانینی بلگرتکان ایدی. صادق آبزی نی قدر قزندن‌ده، کیه‌و ندن‌ده قزغانماسه‌ده، یوقلقدن آبدراب قالدی. مرفوعه آبصطای:

— شونده، قارت، سراجی صاتوچیدن‌غنه آلوب‌طور، بیرورمز الله تله‌سه؛ ایگونلر بیت بیك یاخشی ـ دیسه‌ده، سراجی صاتوچیغه صادق آبزی کوبدن کورنورگه اویالوب یورگانگه، آندن‌ده بولمادی. مرفوعه آبصطای، کیه‌و ملانڭ کیفینی یبه‌رمه‌س اوچون، « کیه‌و ملادن یاخشی توگل قارت » دیسه‌ده ، صادق آبزی برنی‌ده بولدرا آلماغاننی کور گاچ، اوزینڭ چاچ طاقماسینی کورشی خاتون آرقلی صاتوچی خاتونی میڭلوصفاغه قویوب طوردروب، اون تنکه آقچه آلدردی.

قونافلر یولغه چقدیلر. کیه‌و ملاده، ساجده‌ده بیك شادلانوب قارشی آلدیلر. قداغی غنه بر آز طنراق طورسه‌ده، ملا موٴذن

بله‌ن قاتشوب، مجلسلر بيك مانور اوتدى. ايرلرده خاتونلرده آولنك ايكى ملاسينه‌ده قونافغه باردیلر، آولنك بتون بايلرينه مجلسكه يوردیلر. بيك زور حرمت كوروب، دورت بيش كون اوتكه‌روب، قزلرينك بختلى بولووينه شادلانوب اويگه قايتديلر.

بو يل آشلق بركاتسز بولدى. صابان آشلق صوغلا باشلاغانچه آرش صاتلوب بتدى. صابان آشلق‌ده ايشلوب اوكسه‌ده، تو بسز اوسه‌كگه تويه‌گان كبى، ئلله قايا يوغالدى. قش اورتاسندانوق مال طوارغه آزق، يورط بيرگه اون-طوز بتكانگه، صادق آبزى صيير نى برگه قالدردى.

ياز يته باشلاغاچ يازغى نالوغ‌گه طورى آطنى صاتارغه طوغرى كيلدى. صابان آشلق اوچون ره‌تله‌ب بير آلا آلماغانغه، خدمتچى يالاب طورماينچه، علاو اوزى‌گنه صوقالارغه طوتوندى. بر آط بله‌ن‌گنه صابان طارتدروب بولماغانغه، اول، ئلله قايچان طاشلانغان صوقانى قازوب چغاردى. اول، بيك زور اويات اشله‌گان كشى كبى، گوزله‌نوب صابان بله‌ن آقتارته طورغان كشيلرنك ياننده‌ن آقرتن‌غنه: «الله قوّت بيرسون!» نى ئه‌يتوب اوته اوته اوزينك بيرينه طوقتادى. كشيلر يارتى كونده بتروب كيته طورغان اشنى اول كون يارم، ايكى كون اشله‌دى؛ اتله‌ندى، زيتدى، كشيدن بر آطنه قالوب صوقانى بتردى. ايكى صوقا آراسنده طاغى اورمانغه كروب، اوزينك تكرمه‌نچى بولوخيالينى طوتروب، اوچون، آچلى طوقلى كوينچه اورمانده قونوب ياتوب، آغاچ كيسه، مونچالا باطرا باشلادى. اول، شول ايكى يل اچنده حضرقولى بله‌ن

چغارلوب یبه‌رلگان دولتنی اوزینك طرماشووی، طرمانووی بله‌ن گنه فایتارورغه ممکن ایکانینی بلگانگه، شول تکرمه‌ننی یاصی آلسه قش کونلرنده مال طوارغه، اوزلرینه آشارلق کیتروب بولغانغه، اش اوستی اوچون بر آز اون جیوب قالوب ئللە نی قدر فائده ایته‌رگه ممکن بولغانغه، بتون کوچینی شونی بولدرورغه تابا بوردی. شونك اوچون اول، آلغان آغاچلرینی کیسوب بترگاننك صوڭنده، قایسینی اوالغه بولور، قایسینی توبکه بولور، دیب توبله‌دی‌ده، بر نیچه آغاچ کیسوب اویگه تابا یونه‌لدی.

یول بویندە اول کورشی آولنك تکرمه‌ن اوستالرینه کروب، کوبیگه اشله‌ب بیرولرینی سویله‌شدی. تکرمه نچیلر بیك اوچسز اشله‌رگه وعده بیرگانگه، اول، خاتونینك بتون تنکه ـ تونکه‌سینی قویوب طوروب، یاڭا آشلقغه قدر اولگورتورگه قرار بیروب، آتاسینه کیڭاش ایته‌ر اوچون، آشغا آشغا اویگه قایتدی؛ لکن، نی کوزی بله‌ن کورسون، بلطر کیسکان بوره‌نه‌لرندن کونلر ایسه! علاو نی‌قدر آنا، آناغه خدمت کیره‌کینی بلسه‌ده، اول چدی آلمادی: اول بر کشیگه‌ده باغشلاماینچه‌غنه بولسه‌ده، قچقروب قچقروب سوگنه باشلادی. آنك سوگنوینی صادق آبزی ایشتمه‌گانگه صالنوب، آق یافغه چغوب کیتدی. آناسی چغوب:

— چو، علاو، به‌بکه‌م، قچقرما! ملا کیه‌ولرنك اوغللری بار، دی. به‌به‌ی طوبینه نی بله‌ن بارماقچی بولاسك؟ صلاحی مالایی آلورغه تله‌دی‌ده صانوب یبه‌ردك ـ دیدی.

علاو کون بویی بیك اوزاق دەشمه‌ینچه یوردی. آنك باشنده ئللە نیندی پلان طوغان کبی، اول آیاق آستینه طوغری کیلگان وطنلرنی، طاووقلرنی سوکدی؛ اوغلینك: «ئه‌تی، ئه‌تی!» دیب کیلووینه

قارشى آنى تيبوب يبەردى. كيچكى چايدە مرفوعە آبصطاينڭ ايرتەگە بازارغە بارا طورغان قارتينە:

— پودلى قابچق آق اون، اون فاداق‌غنە دوگى، يەمش؛ بەبەى بولە كى ايندروب ساجدەمە كولمەك، كيەو ملاغە برەر كامزوللقمى، كازاكيلكمى نرسە. . . ــ ديب، سويلەب بترگانينى كوتدى‌دە، اول ئللە نينڭ طاووش بلەن گنە:

— ئەتى، مين ايرتەگە چغام، فاتحە بير! ــ ديدى. صادق آبزى قانوب قالدى. مرفوعە آبصطاى:

— نيچك اويالمى سويليسڭ ؟! آتاڭ آناڭنى قالدروب چغوب كيتونى اويلارغە نيچك اويالميسڭ؟ ملا كيەو كوزينە بز نيچك كورنورمز ؟ ــ ديب، طاغى ئللە نيلر ئەيتمەكچى بولدى. لكن «ملا كيەو» ديگان سوزعلاونى، كوزەن جييرغان كبى، آستينى اوستكە كيتوردى. اول:

— توكريم مين سينڭ ملا كيەوڭگە ! فديە قوزغونى! ــ ديدى‌دە طوروب كيتدى. اول اچندە يانا طورغان كوچنى چفاروب، بترور اوچون كبى قزوقزو، قوللرينى بوطاب بوطاب ملا كيەونى سوگەرگە طوتوندى.

مرفوعە آبصطاى همان سويلەوندن، جلاوندن طوقتاماسەدە، علاونڭ شول ملا كيەو ديب يورطنى بۇلدرولرينى سويلەگان سوزى صايون صادق آبزى، شول سوزلرنڭ درستلكينە پيچەت باصابارغان كبى، باشينى ايەباردى. علاو، برسينەدە قاراماينچە آش اويينە چغوب، خاتونينە جييندورغە قوشدى؛ خاتونينڭ:

— قايا باراسڭ ؟ ايلدن اويال ! ــ ديگان سوزينە قارشى آنى بوگوب بوگوب‌قينارغە طوتوندى. قچقرش، طاووش كوتەرلدى.

کورشیلرنك ته‌ره‌زه‌لری آچلدی. کیلوننی قیناوغه مرفوعه آبصطای اچندن سویندسه‌ده، اورامغه ایشتله باشلاغاچ آرالارغه طوتوندی. علاو همان تیرسله‌نوب، اوزی ئه‌یبرلر جیشدروب یوری باشلاغانغه، اوگتلر اوچون صادق آبزی حضرتنی آلوب کیلدی. حضرتنك سوزلرینی علاو همه‌سینی قبول ایتسه‌ده، آخردن:

— ملا آبزی، بونلر بله‌ن طورور حال یوق. مونه، الله تله‌سه، علاواشله‌می دیگان سوزنی ایشتکانك یوقدر؛ اچه، مال بتره دیگان سوزده قلاغشغه چالنغانی یوقدر؟ ایرته‌دن کیچکه قدر اشلیم، ملا آبزی، یورط بولسون دیب اشلیم، اوستیمه صورامیم؛ آلشدرورغه کولمه کم یوق، ملا آبزی! کولمه‌کمنی یوغانده کیه‌و کولمه کینی کییوب طورام. خاتونمنك اوستی باشی، سه‌له‌مه‌له‌نگانینی کوروب بابای اون ایکی آرشین فرانسوز آلوب قایتوب بیردی؛ اوغلیمه بابانك ایسکی کولمه‌کلرندن ئه‌بی کولمه‌ك اشطان تگوب کیتورگان. آشاو اچوومزده، ملا آبزی، شونك کبی: آطنه بویلاب قاینار آش کورمیمز؛ قایماق، مای، یمورقه دیگان نرسه‌نك ایکی یل بویی توسینی کورگانم یوق دیب آنط ایتسه‌م، ملا آبزی، حانس بولمام. دولت بتکاندن بته باراء، قان کیته! ملا کیه‌ونك آق اون صومصاسی بله‌ن په‌ره‌مه‌چ آشاوینه شول اون یللق خدمتم کروب کیتدی، ملا آبزی. مینم اوزمنك‌ده بالام چاغام بار، مین آق اون قیه‌ناغینی یاراتمیم‌منی؟ آزراق‌چامانی بلورگه کیره‌ك — دیدی‌ده طوقتادی.

حضرت شول سوزلردن صوك طاغی ئلله نیلر سویله‌ب قاراسه‌ده، علاو طرفی حق ایکانینی کوروب:

— صادق آغا، سز گه‌ده بر آز جیینو براق طورورغه کیره‌ك.

الحمدلله، قاراماد کز توگل، علاونك‌ده سوزلری درست بیت! ـ دیدی. صادق‌ده علاونك سوزندن چقماسقه‌وعده بیرگانگه، حضرت‌ده «ایل کونگه مسحره بولماکز» دیب نصیحت ایتکانگه، علاو قالورغه بولدی.

ایرته گیسینی کیه‌و ملادن بر یوك آرش صوراب خط کیلدی. علاونی قدر بوش یبه‌رورگه تله‌سه‌ده، مرفوعه آبصطای طندرماغانغه، صادق آبزی پودی بر صومغه حسابلاب بورچقه آلوب بیروب یبه‌ردی. کوزگی آشلقنی ئه‌رمم ایتدرمه‌س اوچون علاو ئلله نی قدر آناسی بله‌ن اورششدی؛ بازارغه بارغانده کیه‌و ملاغه قوشقان نرسه‌لرینی برسینی‌ده آلمی باشلادی؛ آنلرنی آلدرورغه یبه‌ره باشلاسه‌لرده‌طاووش کوته‌رورگه‌طوتوندی. کیه‌وملاغه بو کیلشمه‌دی. اول ئلله نرسه‌گه اوپکه‌له‌گان بولوب، اوچ آی کیلمی طوردی، اوچ آی ساجده‌نی‌ده یبه‌رمه‌دی. دورتنچی آیده اول اوزون خط یازوب، اونلر، ایتلر، آشلقلر صوراندی. علاو اویده بولماغانغه مرفوعه آبصطای شغرم بر یوك تویه‌ب یبه‌ردی. اول طاغی آچلدی، طاغی قوناقغه کیلدی. قش یارتیسنده آشلق آلورغه یبه‌رگان مالایینه بله‌ن علاو برنرسه بیردرمه‌ینچه:

— بیرگانلرینه دعاً قیلسون ایندی دیب ئه‌یتدیلر دیگن‌ـ دیب، بوش یبه‌ردی. بر آطنه وقت اوتمه‌دی، بالالری بله‌ن ساجده کیلوب توشدی. اول جلاب جلاب، آتاسینه آناسینه ملاسینك خورلانوینی، شونك اوچون‌ساجده‌نی قیناووینی‌سویله‌دی؛ آغاسی اورششدی؛ آتالرینه، آنالرینه:

— «مونه اورلقغه بر یوك آشلق بیرمه‌سه‌لر، صوقاغه بکرمی بیش تنکه آقچه بیرمه‌سه‌لر قایتما، اویگه کرتمیم!» دیدی ـ دیب

زارلاندی. علاو:

— یوز اوستی بله‌ن کیتسون!ـ دیسه‌ده، مرفوعه آبصطای:

— نی سو یلیسك سین علاو؟ ملا کیه‌و... ـ دیب باشلاغانغه، اول:

— مین آقتق اورلقدن آثار کوزینه قروب صالورغه بر بورتك‌ده بیرمیم! ـ دیب، کله‌تنی بیکله‌پ آلدی. مرفوعه آبصطای طاغی تنکه‌لرینی صانوب، چولپیسنی زاکلادغه صالوب، اون سیکز تنکه آقچه بیردی. علاو قرغه کیتکاچ اورلق طوتورورغه‌دیب کله‌تکه‌ده کردی. لکن صادق آبزی بو یولی بر قابچقدن آرتق صالدرماغانغه، آثار کورسه‌تمه‌ینچه طاغی بر قابچقدن آرتق بیروب بولماغانغه، ساجده ایکی قابچق آشلق، اون سیکز تنکه بله‌ن گنه کیتدی.

قردن قایتو بله‌ن علاو، دورت کوزی کبی صاقلاب کیله طورغان اورلق کیموگاننی کوروب، طاغی طاووش چغاردی. آناسی:

— خاتونلك اورلاغاندر ـ دیدی.

اول، چدی آلماینچه، طاغی جیینورغه طوتوندی. بویولی اول دوست ـ ایشنك دیمینه قاراماینچه چغارغه بولدی. ایرته بله‌ن، بابالرندن جیکگان آط آلوب کیلوب، اول، ئه‌یبرلرینی تویه‌ب، اویگه ئه‌تیسی، ئه‌نیسی، یانینه «قاراگز، بر نرسه‌ده آلمادم!» دیه‌رگه کردی. آنلرنك برسوز ده شمه‌ولرینه قاراب:

— خیرلی بولسون، ده‌شه‌رسز ئلی ـ دیب، خاتونینه قچقروب، اوغلینی آربا اوستینه اوطورتوب قابقانی آچدی. قابقا آچلو بله‌ن، شونی‌غنه کوتکان کبی، ناچارغنه آرباغه کوچکه گنه سلکونه طورغان بیه جیکگان، آرباسینك آرتینه ایسکی صاندق قویغان، ایکی

یاغینه ایکی بالاسینی اوطورتقان، جلی‌جلی کوزلری ششنوب بتکان ساجده کیلوب کردی. اول قارشی چقغان ئه‌نیسینه، کوز آقایتوب قالغان آغاسینه، جیگگاسینه قارشی:

— آیردی! حرام خط بیردی!! ـ دیب قچقردی.

Biktoumon Bagonaka saltrapjatqan
ajar bitul
yzen zurlap kege durlap jorgon kege
Bar bet ul

صوك

کتبخانهٔ شخصی
رستم سعید اوغلی عمران
(u.u8686@gmail.com)